

જાગૃતિ

૧

એફપીઓ
પરિચય અને તર્કસંગતતા

સહકારી સિદ્ધાંતો

સ્વૈચ્છિક અને પારદર્શક સભ્યપદ

લોકશાહી થી સભ્યોનું નિયંત્રણ

સભ્યની આર્થિક ભાગીદારી

સ્વાયત્તતા અને સ્વતંત્રતા

શિક્ષણ, તાલીમ અને માહિતી

અન્ય મંડળીઓ સાથે સહકાર

સમુદાય પ્રત્યે સંવેદનશીલતા

જાગૃતિ

એફપીઓ પરિચય અને તર્કસંગતતા

એફપીઓના બીઓડી સભ્યો માટે
સ્વયં શિક્ષણ ની પુસ્તિકા

જાગૃતિ

એફપીઓ પરિચય અને તર્કસંગતતા

પ્રથમ આવૃત્તિ - મે ૨૦૨૧

કિંમત- રૂ ૧૦૦

પ્રજોત્પત્તિના હકો અબાધિત. APMAS અને DGRV લોગોઝ વાપરીને સામગ્રીને APMAS ની પરવાનગી દ્વારા રીપ્રિન્ટ કરી શકાય છે.

પુસ્તકોનો ઓર્ડર કરવા માટે તમે APMAS અને BAIF ઓફિસનો ફોન અથવા મેઈલ દ્વારા સંપર્ક કરી શકો છો.

ના દ્વારા પ્રકાશિત

મહિલા અભિવૃદ્ધિ સોસાયટી (APMAS)

પ્લોટ ૧૧ અને ૧૨ હુડા કોલોની, તનિષા નગર, મનિકોન્ડા

હૈદરાબાદ - ૫૦૦૦૮૯, તેલંગાણા, ભારત

ઓફિસ: ૦૮૪૧૩-૪૦૩૧૧૮ / ૦૮૪૧૩-૪૦૩૧૨૦

મેઈલ આઈડિ:- info@apmas.org વેબસાઈટ- www.apmas.org

અને

બાયફ ડેવલોપમેન્ટ રીસર્ચ ફાઉન્ડેશન

ડો. મણિભાઈ દેસાઈ નગર, વારજે

પૂણે ૪૧૧૦૫૮, મહારાષ્ટ્ર, ભારત

ઓફિસ: ૦૨૦-૨૫૨૩૧૬૬૧

મેઈલ આઈડિ:- baif@baif.org.in વેબસાઈટ: www.baif.org.in

એફપીઓના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ માટે સ્વયં શિક્ષણની પુસ્તિકા શા માટે?

ભારતીય ખેડૂતો અનેક પડકારોનો સામનો કરી રહ્યા હોવા છતાં, કૃષિ ક્ષેત્રે ગત દાયકામાં નોંધપાત્ર પ્રગતિ સાધી છે. ખેડૂત નિર્માતા સંગઠનો (એફપીઓ) ની જેમ ખેડૂતોને તેમના સંગઠનોમાં સંગઠિત કરવાની વાત નીતિઓનું ઘડતર કરનારાઓ અને વ્યવસાયિકોમાં ખેડૂત સમૃદ્ધિ માટે સૌથી પ્રાધાન્યવાળી સંસ્થાકીય પદ્ધતિ તરીકે ઊભરી આવી છે. એફપીઓ એ આગામી પાંચ વર્ષમાં ભારતમાં ખેડૂતોની આવક બમણી કરવા માટેની અસરદાર વ્યૂહરચના છે. ભારતમાં જુદી જુદી એજન્સીઓ દ્વારા લગભગ ૫,૦૦૦ એફપીઓ બનાવવામાં આવી છે અને બીજી વધુ એફપીઓ બનાવવામાં આવી રહી છે. તેલુગુ રાજ્યો જેવા કે આંધ્ર પ્રદેશ અને તેલંગાણામાં આશરે ૭૦૦ એફપીઓ છે. એફપીઓની ચળવળ હજી પણ પ્રારંભિક તબક્કે છે જ્યારે એફપીઓના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ તેમના પ્રોત્સાહકો પર આધારિત છે, કારણ કે, તેમની પોતાની દૂરંદેશીતા, વ્યવસાયલક્ષીતા અને ક્ષમતાઓ હજી મર્યાદિત છે કેમ કે તેમને ખૂબ જ મર્યાદિત તાલીમ આપવામાં આવી રહેલ છે. એફપીઓ એક સક્ષમ, સુયોગ્ય રીતે પ્રશિક્ષિત અને પ્રતિબદ્ધ સીઈઓ ન મેળવી શકવાના પડકારનો સતત સામનો કરી રહ્યા છે. એફપીઓ સારૂ શાસન, વ્યવસાયનું સંચાલન, અસરકારક વ્યવસ્થા, નાણાં અને બજારો તેમજ સરકારી યોજનાઓ સુધીની પહોંચ જેવા અન્ય ઘણા પડકારોનો સામનો કરે છે. કૃષિ-મૂલ્યની સાંકળના વિકાસને નોંધપાત્ર રીતે પ્રભાવિત કરવાની ક્ષમતા એફપીઓ માટે હજી દૂરની વાત છે.

એફપીઓના નિયામક મંડળની ક્ષમતાઓ અને સક્ષમતાઓનું ઘડતર એ એફપીઓની સફળતા અને એક એવી વ્યાવસાયિક સંસ્થા તરીકે ઊભરી આવવા માટે પાયાની પૂર્વ શરત છે કે જે કૃષિ ક્ષેત્રે સભ્ય-ખેડૂતોનો નફો વધારવા માટે તેમને આવશ્યક એવી વિવિધ પ્રકારની જરૂરિયાત આધારિત સેવાઓ પ્રદાન કરતી હોય છે. એફપીઓના સંવર્ધન કેન્દ્રો દ્વારા ચાલતા એફપીઓના નિયામક મંડળ, કર્મચારીગણ અને વધુમાં તમામ સભ્યોને સતત તાલીમ અને માર્ગદર્શન એ એપીએમએસની સર્વોચ્ચ પ્રાથમિકતા છે. આ જ કારણે અમે વધુમાં વધુ સંખ્યામાં એફપીઓને પ્રોત્સાહિત કરવાના અને તેમના માર્ગદર્શન આપવામાં સંકળાયેલા છીએ કે જેથી તેઓ કૃષિ મૂલ્યના વિકાસ સાંકળની પહેલ સાથે યોગ્ય રીતે જોડાઈ શકે.

એફપીઓ માટે ની માર્ગદર્શિકાઓ અને મોડ્યુલોની સમીક્ષા કર્યા પછી, અમને એ જાણવા મળ્યું કે એફપીઓના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ માટે ગુણવત્તા યુક્ત વ્યવહારુ અને ઉપયોગ કરવામાં સરળ એવા સ્વ-અધ્યયનના મોડ્યુલો ઉપલબ્ધ નથી. સંસ્થાઓના પોતાના નિયમો અંગે મોડ્યુલો વિકસાવવાના અમારા જબરદસ્ત અનુભવ અને સંસ્થા થકી નિર્માણ કરેલ તાલીમનો ૧૮ વર્ષના અનુભવના આધારે,

શ્રી મધુ- મૂર્તિ અને શ્રીમતી રામલક્ષ્મીની આગેવાની હેઠળ એપીએમએસની ટીમે એક વર્ષ કરતા વધુ સમય સુધી અનેક સંગઠનો, સહભાગી એનજીઓ, તાલીમ સંસ્થાઓ અને એફપીઓના પ્રતિનિધિઓ મળીને ઉપયોગ કરવામાં સરળ એવી ૧૨ સ્વયં શિક્ષણ મોડ્યુલોની એક સિરીઝ વિકસાવી છે. જે એફ.પી.ઓ. ની આવશ્યકતા અને મહત્વને આવરી લે છે. સાથે જ તે સંસ્થાકીય ડિઝાઇન, સભ્યપદ, નેતૃત્વ અને શાસન, વ્યવસ્થાપન, નોંધણી અને કાયદા પાલન ની વ્યાવસાયિક યોજના, ઉત્પાદકતામા વૃદ્ધિ, સામૂહિક માર્કેટિંગ ઇનપુટ અને આઉટપુટ, ફાર્મ સર્વિસ સેન્ટરનું સંચાલન, હિસાબી અને નાણાકીય વ્યવસ્થાપનનો પણ સમાવેશ કરેલ છે.

એક સ્વાયત્ત લોકશાહી ઢબે ચાલતા વ્યવસાય હોવાના નાતે એફપીઓમાં હંમેશા તેના નિયામક મંડળ અને ઓફીસ સ્ટાફની ક્ષમતાઓના વિકાસની આવશ્યકતા હોય છે. કારણ કે અંહી સમયાંતરે ચૂંટણી યોજાતી હોય છે અને નિયામક મંડળમાં પરીવર્તન થતું રહે છે. અમને વિશ્વાસ છે કે વાપરવામાં સરળ એવા આ સ્વયં શિક્ષણ મોડ્યુલ એફપીઓને એક સક્ષમ અને પોતાના સદસ્યોને મદદરૂપ થવામાં તેમજ સમર્થ બનવા અત્યંત ઉપયોગી સાબિત થશે. એફપીઓ ઊભી કરનારાઓને સ્વયં શિક્ષણ મોડ્યુલ કીટ્સમાંથી શીખવા માટે વ્યવસ્થિત રીતે એફપીઓના બોર્ડ ઓફ ડીરેક્ટર્સને ટેકો આપવો પડશે. એફપીઓ આત્મ નિર્ભર બને અને પોતાના ઉદ્દેશો પાર પાડવામાં સક્ષમ રીતે વ્યાવસાયીક સંસ્થાન બની રહે તે માટે તેમને અસરકારક માર્ગદર્શન પૂરું પાડવા એફપીઓ ના પ્રમોટર્સ તેમજ અન્ય સહભાગીઓ પણ એફપીઓ બોર્ડ ના સ્વયં શિક્ષણ મોડ્યુલ કીટનો લાભ મેળવી શકશે. જ્યારે એપીએમએસ એ માંગના આધારે તેલુગુ અને અંગ્રેજી ભાષામા સ્વ:અધ્યયન કરવાની જવાબદારી લીધી છે, સંશોધન સંસ્થાઓ, રાજ્ય સરકારો, નાબાર્ડ અને તાલીમ એજન્સીઓ દ્વારા મોડ્યુલ યોગ્ય રીતે અન્ય ભારતીય ભાષાઓમાં અનુવાદિત થઈ શકે છે. એપીએમએસ આવા પ્રયત્નોનું ચોક્કસ સમર્થન કરશે. અમે આ પુસ્તિકાનાં ગુજરાતી ભાષાનાં અનુવાદ માટે બાયફ ટીમ તથા સજ્જતા સંઘ નાં શ્રી. બાલન ના આભારી છીએ. વધુ પ્રતિસાદ માટે આગળ જુઓ!

શુભેચ્છા સહ

સી. એસ. રેડ્ડી

મુખ્ય કારોબારી અધિકારી

એપીએમએસ

અનુક્રમણિકા

એફપીઓ બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ માટે સ્વયં શિક્ષણની પુસ્તિકા શા માટે?	૩
શીખવાની માર્ગદર્શિકા વિષે	૬
શબ્દસંગ્રહ / ટુંકા નામો	૮
બેઝલાઈન	૧૧
૧. ખેતીની પરિસ્થિતિ અને સામૂહિક ક્રિયાની આવશ્યકતા	૧૨
૨. ખેડૂત નિર્માતા સંગઠનો (એફપીઓ) - અર્થ, મૂલ્યો અને સિદ્ધાંતો	૨૧
૩. ખેડૂત નિર્માતા સંગઠનો (એફપીઓ) - મુખ્ય સુવિધાઓ	૪૨
૪. નોંધણી - આવશ્યકતા અને મહત્વ	૪૭
જોડાણ ૧: વિગતવાર સહકારી સિદ્ધાંતો	૫૨
અંત રેખા	૫૫

શીખવાની માર્ગદર્શિકા વિષે

બીઓડી માટે લર્નિંગ

૧. એફપીઓ: પરીચય અને તાર્કિક આધાર

૨. સંસ્થાકીય માળખુ અને એફપીઓ નુ આલેખન
૩. એફપીઓ મા સભ્યપદ
૪. એફપીઓમા શાશન
૫. એફપીઓનુ સંચાલન
૬. એફપીઓમા કાયદાકીય જોડાણો
૭. વ્યાવસાયિક યોજના
૮. એકાઉન્ટિંગ અને ફાઇનાન્સ
૯. પોસ્ટ હાર્વેસ્ટ અને સપ્લાય ચેઇન મેનેજમેન્ટ
૧૦. માર્કેટિંગ
૧૧. ખેત ઉત્પાદકતા ની ઉન્નત સેવાઓ
૧૨. આગેવાની

આ મોડ્યુલ - એફપીઓ: પરીચય અને તર્કસંગત" - એફપીઓના બીઓડી સભ્યો માટે સ્વ-અધ્યયન મોડ્યુલોની શ્રેણીમાં પ્રથમ પુસ્તિકા છે. કારણ કે પ્રથમ મોડ્યુલ છે, તે એફપીઓના અસરકારક ચલાવવા વિશે શીખવાનો પાયો નાખે છે.

હેતુ

આ મોડ્યુલનો હેતુ એફપીઓના સભ્યોના સભ્યોને જરૂરી અભિગમ સાથે સજ્જ કરવાનો છે જેથી તેઓ તેમની ભૂમિકાને અસરકારક રીતે ભજવી શકે અને તેમના એફપીઓને તેમના સભ્યોને ફાયદાકારક વાઇબ્રેન્ટ કંપનીઓમાં દોરી શકે.

લક્ષ્યાંક જૂથ: આ મોડ્યુલ ખેડૂત ઉત્પાદક સંસ્થાઓના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સના સભ્યો માટે છે. બીઓડીના સભ્યોને તેમના એફપીઓ ચલાવવાનો ઓછામાં ઓછા અમુક વર્ષનો અનુભવ હોવો જોઈએ.

ઉદ્દેશો શીખવા

નીચેના એફપીઓ પરના પ્રારંભિક મોડ્યુલના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો છે.

- ★ સામૂહિક ક્રિયા અને અર્થ ને એફપીઓના મુખ્ય લક્ષણોની જરૂરિયાતને સમજવા માટે
- ★ નોંધણી માટેની જરૂરિયાત અને નોંધણી માટેના વિવિધ કાનૂની સ્વરૂપોની માહિતી મેળવવા માટે

★ સહકારના મૂલ્યો અને સિદ્ધાંતો / એફપીઓ માટેના પરસ્પર સહાય સિદ્ધાંતો વિશે સંવેદનશીલ બનવું

રચના અને સમાવિષ્ટો

આ મોડ્યુલ ખેતીની અવરોધ અને મર્યાદાઓ થી શરૂ થાય છે, અવરોધને દૂર કરવા માટે સામૂહિક પગલાં લેવાની જરૂર છે, સામૂહિક કાર્યવાહી માટે યોગ્ય સંસ્થાકીય સ્વરૂપ એટલે કે એફપીઓ તે પછી એફપીઓના અર્થ અને મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ સાથે વ્યવહાર કરે છે. આ મોડ્યુલ માં સૌથી મહત્વપૂર્ણ પાસા એટલે કે સહકારના મૂલ્યો અને સિદ્ધાંતો કે જે એફપીઓ એ અપનાવવાનાં છે તેની વિગતવાર ચર્ચા થયેલી છે.

કેવી રીતે વાપરવું

બીઓડી સભ્યો મોડ્યુલો નો ઉપયોગ તેમના પોતાની રીતે કરી શકે છે અથવા મોડ્યુલોમાંથી શીખવાની સુવિધા માટે બાહ્ય રિસોર્સ પર્સન પણ મેળવી શકે છે. મોડ્યુલની સાથે, મોડ્યુલને લગતા પોસ્ટરો પણ છે જે બીઓડી સભ્યો તાલિમ માટે સંબંધિત સ્થળોએ પ્રદર્શિત કરી શકે છે.

અમે ઇચ્છીએ છીએ કે તમે આ મોડ્યુલમાંથી શીખવાની મજા લો અને વધુ અસરકારક અને સક્ષમ રીતે તમારા એફપીઓને સંચાલિત કરો.

શબ્દસંગ્રહ / ટુંકા નામો

- આર્ટિકલ્સ ઓફ એસોસિએશન (AOA) (એઓએ)** : સહકારી સંસ્થાઓના નિયમો મુજબ આ આર્ટિકલ્સ ઓફ એસોસિએશન (એઓએ) કંપની માટે છે. કંપનીના કાર્યો માટેના નિયમોને નિર્દિષ્ટ કરે છે અને કંપનીના ઉદ્દેશ્ય અને હેતુને પ્રાપ્ત કરવાના માર્ગો અને માર્ગોની વ્યાખ્યા આપે છે.
- આ બોર્ડ તૈયાર કરવાનું રહેશે અને તેઓએ કંપનીના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા મંજૂરી લેવી પડશે. એઓએમાં કોઈપણ સુધારો ફક્ત બોર્ડી દ્વારા કરી શકાય છે અને કંપનીના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા મંજૂરી લેવાની રહેશે.
- સક્રિય સભ્ય** : દરેક વ્યક્તિ જ આર્ટિકલ ઓફ એસોસિએશન અને બાય લો માં દર્શાવેલ સભ્યપદ અને સભ્યો માટેના નિયમો અને જવાબદારી ના માપદંડો ને પૂર્ણ કરે છે
- બોર્ડ / બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ (બીઓડી)** : નીતિ વિષયક નિર્ણયો લેવા અને એફપીઓ તેના સભ્યો માટે કામ કરે છે તેની ખાતરી કરવા માટે બોર્ડ ધ્વારા સંચાલક મંડળ છે. એફપીઓના બોર્ડની રચના જનરલ બોર્ડી એટલે કે એફપીઓના સભ્યો દ્વારા ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ દ્વારા કરવામાં આવે છે.
- પેટા કાયદા** : પેટા કાયદા કો ઓપરેટીવ સોસાયટી ને સુચારુ રૂપે ચલાવવા માટે જરૂરી છે. દરેક સહકારી મંડળી ને પોતાના પેટા કાયદા હોય છે.
- બોર્ડ પેટા કાયદા તૈયાર કરાવવાના છે અને તેઓને સહકારી મંડળના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા મંજૂરી લેવી પડશે. પેટા કાયદા માં કોઈપણ સુધારો ફક્ત જનરલ બોર્ડી દ્વારા કરી શકાય છે અને તે સહકારી મંડળના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા મંજૂરી લેવાની રહેશે.
- સંગઠન** : સંગઠન એક ઓપચારિક, માન્યતા પ્રાપ્ત વ્યવસ્થા છે જે ખેત ઉત્પદન લેવેચ કરવા, દેખરેખ રાખવા વગેરે કરવા માટે સક્ષમ હોય છે. તેઓ બીજા સંગઠનો સાથે કરારબદ્ધ થઈ વ્યાપાર કરશે

- સહકારી મંડળી : સહકારી અધિનિયમ અંતર્ગત આંધ્રપ્રદેશ મ્યુચ્યુઅલ ના કોઓપરેટિવ સોસાયટી એક્ટ, ૧૯૯૫) હેઠળ નોંધાયેલ એફપીઓ સહકારી મંડળી કહેવામાં આવે છે.
- ઇક્વિટી : એફપીઓના સંપત્તિ સહિત કુલ પોતાના ભંડોળને ઇક્વિટી ગણવામાં આવે છે. તે સ્પષ્ટ છે કે એફપીઓના સારા નાણાકીય સ્વાસ્થ્ય માટે, ઉચ્ચ ઇક્વિટી જાળવવી પડશે.
- એફપીઓ : ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન (એફપીઓ) નોંધણી પામેલ સંસ્થા છે જેની (ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન) માલિકી અને તેમના ખેડૂત સભ્યો દ્વારા નિયંત્રિત છે એફપીઓ ના ઉદ્દેશ તેના સભ્યોને જરૂરી સેવાઓ પૂરી પાડીને સામાન્ય જરૂરિયાતો પૂરી કરવાનો છે. એફપીઓને કૃષિ ના સંલગ્ન પ્રવૃત્તિઓમાં રોકાયેલા છે. એફપીઓ પંજીકૃત સંસ્થાઓ હોવાથી, તેમની પાસે ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર, સ્ટાફ, સિસ્ટમો હોવી જરૂરી છે અને તેનું સંચાલન બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા થતું હોવું જોઈએ.
- સાધારણ સભા : એફપીઓના તમામ સભ્યોની મીટિંગ ને એફપીઓની સાધારણ સભા તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. સાધારણ સભા એફપીઓ નો સર્વોચ્ચ અધિકાર છે.
- જીએસટી : ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ (જીએસટી) ભારત માં સમાનરૂપે લાવવામાં આવતા માલ અને સેવાઓ પરનો વ્યાપક કર છે.
- મર્યાદિત વળતર : "મર્યાદિત વળતર" એટલે ઉત્પાદક કંપનીના લેખો દ્વારા સ્પષ્ટ કરેલ મહત્તમ ડિવિડન્ડ. ડિવિડન્ડ એ વ્યાજ વર્ષની નિયત થાપણો, રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકો દ્વારા આપવામાં આવતા વ્યાજ કરતા ઓછા અથવા સમાન હોવું જોઈએ.
- મલ્ટી સ્ટેટ કોઓપરેટિવ સોસાયટીઝ એક્ટ ૨૦૦૨ : આ કાયદા મુજબ કો ઓપરેટીવ સંસ્થા ને ફક્ત એક રાજ્ય સુધી માર્યાદિત ન રહી પણ સભ્યોના હિત માં એક થી વધારે રાજ્યો માં સ્વેચ્છા એ સંગઠિત થવા માટે અને સ્વસહાય થી આર્થિક અને સામાજિક સુધારણા માટે ની સ્વાયત્તતા આપવામાં આવેલ છે.

આ કાયદો ભારત સરકારના ખેતીવાડી અને ખેડૂત વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા સંચાલન કરવામાં આવે છે.

- પરસ્પર સહાયતા ના સિદ્ધાંતો (એમએપી) : કંપની અધિનિયમ, ૨૦૧૩ની કલમ ૫૮૧ (જી) ની પેટા કલમ (૨) માં નક્કી કરવામાં આવેલા સિદ્ધાંતો અને તેમના લેખો ને એસોસિયેશન મારફતે ઉત્પાદક કંપની દ્વારા અપનાવવામાં આવશે.
- એનજીઓ (બિન સરકારી સંસ્થા) : એનજીઓ સ્વૈચ્છિક વિકાસ સંગઠન છે જે એફપીઓના નિર્માણ, મજબૂતીકરણ અને ક્ષમતા વધારણા માટે કાર્ય કરે છે
- પાન : કાયમી એકાઉન્ટ નંબર (પાન) આવકવેરાનું નિયમન કરવા માટે વ્યક્તિઓ અને રજિસ્ટર્ડ સંસ્થાઓને આવકવેરા વિભાગ દ્વારા જારી કરવામાં આપેલી અનોખી સંખ્યા છે.
- નિર્માતા કંપની : કંપની એક્ટ ૨૦૧૩ હેઠળ નોંધાયેલા એફપીઓને પ્રોડ્યુસર કંપની કહેવામાં આવે છે. પ્રોડ્યુસર કંપનીનો અર્થ એ છે કે બોડી કોર્પોરેટ નો હેતુ અથવા પ્રવૃત્તિઓ ધરાવતા જેની કલમ ૫૮૧-બી માં ઉલ્લેખિત છે અને કંપની અધિનિયમ ૨૦૧૩ હેઠળ નિર્માતા કંપની તરીકે નોંધાયેલ છે.
- સમર્થન : એફપીઓ દ્વારા તેના સભ્યોને તેની વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લઈ સેવાઓનો ઉપયોગ.

બેઝલાઈન

"શીખવાના મોડ્યુલ વિશે" ના પહેલાના વિભાગમાં આપેલ મુજબ, આ મોડ્યુલ એફપીઓ નો પરિચય અને તર્કસંગત" વિષય સાથે સંબંધિત છે.

નીચે મુજબ અમુક પ્રશ્નો પૂછવામાં આવેલ છે. ચાલો આપણે તેના જવાબો આપીએ. આ બેઝલાઈન ની જરૂરીયાત હાલ ના તબક્કે આપણી સમજણ ને રજૂ કરે છે. "એફપીઓ ના પરિચય અને તર્કસંગ" વિશે વધુ શીખવવા માં આવે છે.

૧. ખેડૂતો દ્વારા સામૂહિક પગલા લેવાની શું જરૂર છે?

.....

.....

૨. ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન (એફપીઓ) શું છે?

.....

.....

૩. એફપીઓ કોની પાસે છે?

.....

.....

૪. પેટા કાયદા એટલે શું ?

.....

.....

ખેતીની પરિસ્થિતિ અને સામૂહિક ક્રિયાની આવશ્યકતા

સત્ર ઉદ્દેશ

સામૂહિક ક્રિયાની જરૂરિયાત અને ફાયદાની વાત કરવા

કન્ટેન્ટ આઇટમ

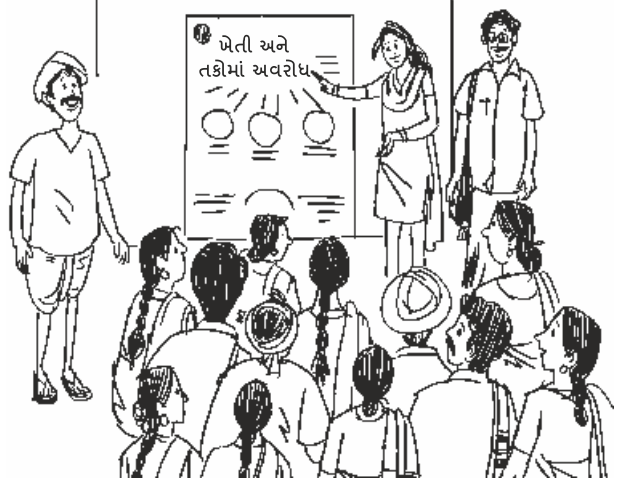
૧. ખેતીના અવરોધો અને સામૂહિક કાર્યવાહીની આવશ્યકતાઓ
૨. સામૂહિક સ્તરે પ્રવૃત્તિઓ
૩. સામૂહિકરણ માટે સંસ્થાકીય ફોર્મ

શ્યામ નરસાપુર ગામનો એક નાનો ખેડૂત છે. તેની પાસે ૨ એકર જમીન અને ભેંસ છે. તેના બે બાળકો સ્કૂલે જાય છે. શ્યામ અને તેની પત્ની લક્ષ્મી બંને ખેડૂત છે અને અન્ય ખેતરોમાં મજૂરી કામ કરે છે. શ્યામની જમીન માટે સિંચાઈની સુવિધા ન હોવાથી તેઓ વરસાદી ખેતી પર આધારીત છે. બિયારણ પૂરું પડતા વેપારીઓ ની સલાહ થી શ્યામે આ વખતે લાલ વટાણા કરવાનું નક્કી કર્યું.

પરંતુ પરભાગ્યે ત્યાં બીજા અંકુરણનો દર ૫૦% હતો. તેની પોતાની અપૂરતી જાગૃતિ અને સાથી ખેડૂતોના પ્રભાવને ધ્યાનમાં રાખીને, શ્યામને રાસાયણિક ખાતરોની વધુ માત્રાને લીધે વધારે

ખર્ચ થયો. અન્ય ખેતરોમાં મશીનરી અને કામના ભારણ થી અને પહોંચના અભાવને ધ્યાનમાં રાખીને, તેઓ નીંદણ કરી શકતા ન હતા. પરિણામે ઉપજને નુકસાન થયું. ઋણમાં ઉમેરો થયો, જ્યારે તેણે તેની પેદાશોનું બજારમાં લેવાનો પ્રયાસ કર્યો, ત્યારે બજારમાં વધ-ઘટને ધ્યાનમાં રાખીને ભાવમાં ઘટાડો થયો. શ્યામ હવે આગામી ખરીફ સીઝન માટે મૂંઝવણમાં છે.

શું આપણે ખેતીમાં સમાન અવરોધનો સામનો કરી રહ્યા છીએ? આપણે તેના વિશે શું કરી શકીએ?

ચાલો જોઈએ કે શ્યામ કેવી રીતે તેની ખેતીની મર્યાદાઓને દૂર કરવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો છે.

એક દિવસ વિકાસ નામની એનજીઓ ગામમાં આવી અને ખેડૂતો સાથે હાલની ખેતીની પરિસ્થિતિ અને તેમને પડતી મુશ્કેલીઓ વિશે ચર્ચા શરૂ કરી. વિકાસ એનજીઓના પ્રતિનિધિઓએ સંભવિત ખેડૂતો સાથે પ્રમોશનલ મીટિંગ હાથ ધરી હતી. રમૈયા શ્યામના એક મિત્ર છે. તેણે શ્યામને તેમની સાથેની પ્રમોશનલ મીટિંગમાં ભાગ લેવા વિનંતી કરી. શ્યામે બેઠકમાં ભાગ લીધો હતો. ચાલો, બેઠક દરમિયાન જે પ્રકારની ચર્ચાઓ થઈ તે જોઈએ.

નરસાપુર ગામના આજુબાજુના ૫૫ જેટલા ખેડૂતો અને નજીકના ગામો ગ્રામ પંચાયત કચેરીએ એકઠા થયા હતા. વિકાસ એનજીઓના પ્રતિનિધિ અને વિસ્તારના જાણીતા વિકાસ કાર્યકર શ્રીમતિ સરસ્વતીએ તમામ ખેડૂતોને આવકાર્યા હતા. પરિચય પછી, શ્રીમતિ સરસ્વતીએ કહેવાનું શરૂ કર્યું કે “અમે ખેડૂત તરીકે રાતદિવસ અમારા ખેતરોમાં અમારા કુટુંબને ખવડાવવા અને બીજાને ખોરાક આપવાનું કામ કરીએ છીએ. ભલે આપણી પાસે પૂરતું ખોરાક ન હોય, પણ આપણે પાકની સંભાળ લઈએ છીએ. જ્યારે આપણા પાકની વાત આવે ત્યારે અમે હંમેશાં કાળજીપૂર્વક કરીએ છીએ. આપણે જે ખેતી કરીએ છીએ તે આપણા કુટુંબની આજીવિકાનું સાધન નથી. તે ખોરાક, ઘાસચારો અને બળતણનો મુખ્ય સ્ત્રોત છે. પણ ખેતી આપણા દેશની કરોડરજી છે. તેથી આપણે વિશ્વના સૌથી મહત્વપૂર્ણ લોકો માંથી એક છીએ.”

બાદમાં શ્રીમતી સરસ્વતીએ જણાવ્યું હતું કે, આપણે સફળ પાક માટે વરસાદ પર આધાર રાખીને ધીમે ધીમે સ્થિતિસ્થાપકતા વધારવાની દિશામાં આગળ વધી રહ્યા છીએ, તેમ છતાં આપણને હજી પણ ઘણી અડચણોનો સામનો કરી રહ્યા છીએ. તેણીએ અમારા ગામ / બ્લોકમાં થતી ખેતીમાં મુશ્કેલીઓની સૂચિ જણાવવા જણાવ્યું અને ગામ / બ્લોકમાં ખેતીના ત્રણ મુખ્ય સફળ / સારી રીતે દાખલાઓની નોંધણી કરવા ખેડૂતોને કહ્યું: અમારા ક્ષેત્રમાં ખેતીની મર્યાદાઓ અમારા વિસ્તારમાં ખેતીના ઉદાહરણો-

અમારા ક્ષેત્રમાં ખેતીની મર્યાદાઓ	અમારા વિસ્તારમાં ખેતીના ઉદાહરણો
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

ચર્ચામાંથી, તે સ્પષ્ટ થાય છે કે વ્યક્તિગત ખેડૂતો ખેતીમાં ઘણી અડચણોથી ઘેરાયેલા છે. જો કે, આવી સફળતા ની વાર્તાઓ થી કાર્ય માં આવતા અવરોધો ને દૂર કરવાની તક પણ મળી રહે છે.

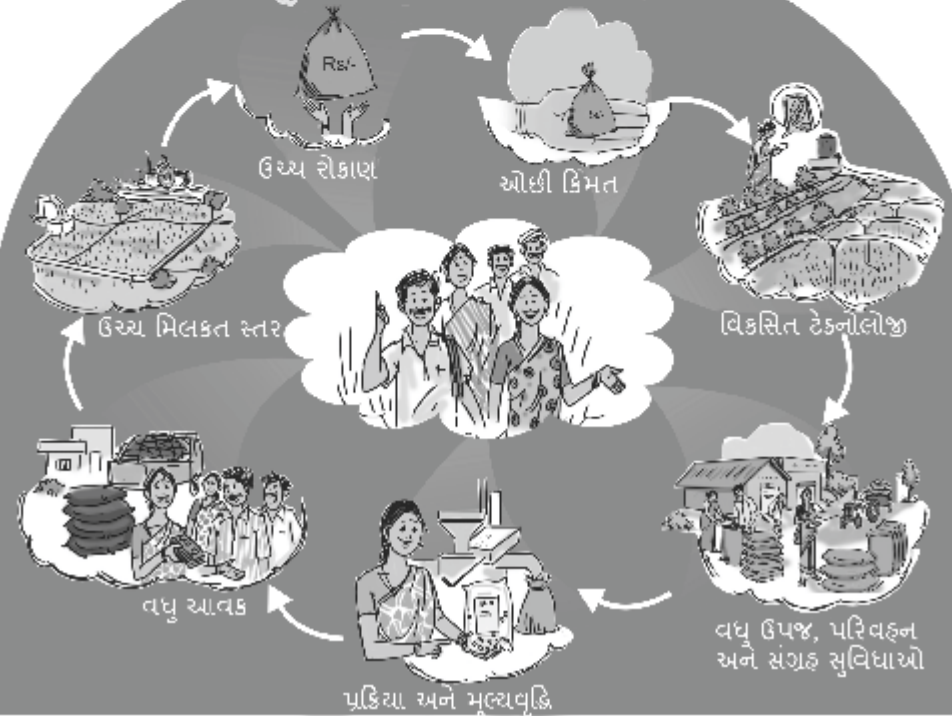
પછી શ્રીમતી. સરસ્વતીએ પૂછ્યું: "શું ખેડૂત સ્તરે વ્યક્તિગત રીતે કામ કરીને ખેતીની મર્યાદાઓ દૂર કરવી શક્ય છે?" લગભગ તમામ ખેડૂતોએ આ માટે "ના, શક્ય નથી" એક સાથે કહ્યું. આમ શ્રીમતી સરસ્વતીએ ખેડૂતોને નીચે આપેલા પોસ્ટર બતાવીને ખેતીની મુશ્કેલીઓ દૂર કરવા માટે તેમના દ્વારા સામૂહિક પગલા લેવાની જરૂરિયાત જણાવી હતી.

વ્યક્તિગત અને સામૂહિક રીતે ખેડૂતની સ્થિતિ

વ્યક્તિગત રીતે કામ કરવામાં રહેલી મર્યાદાઓ

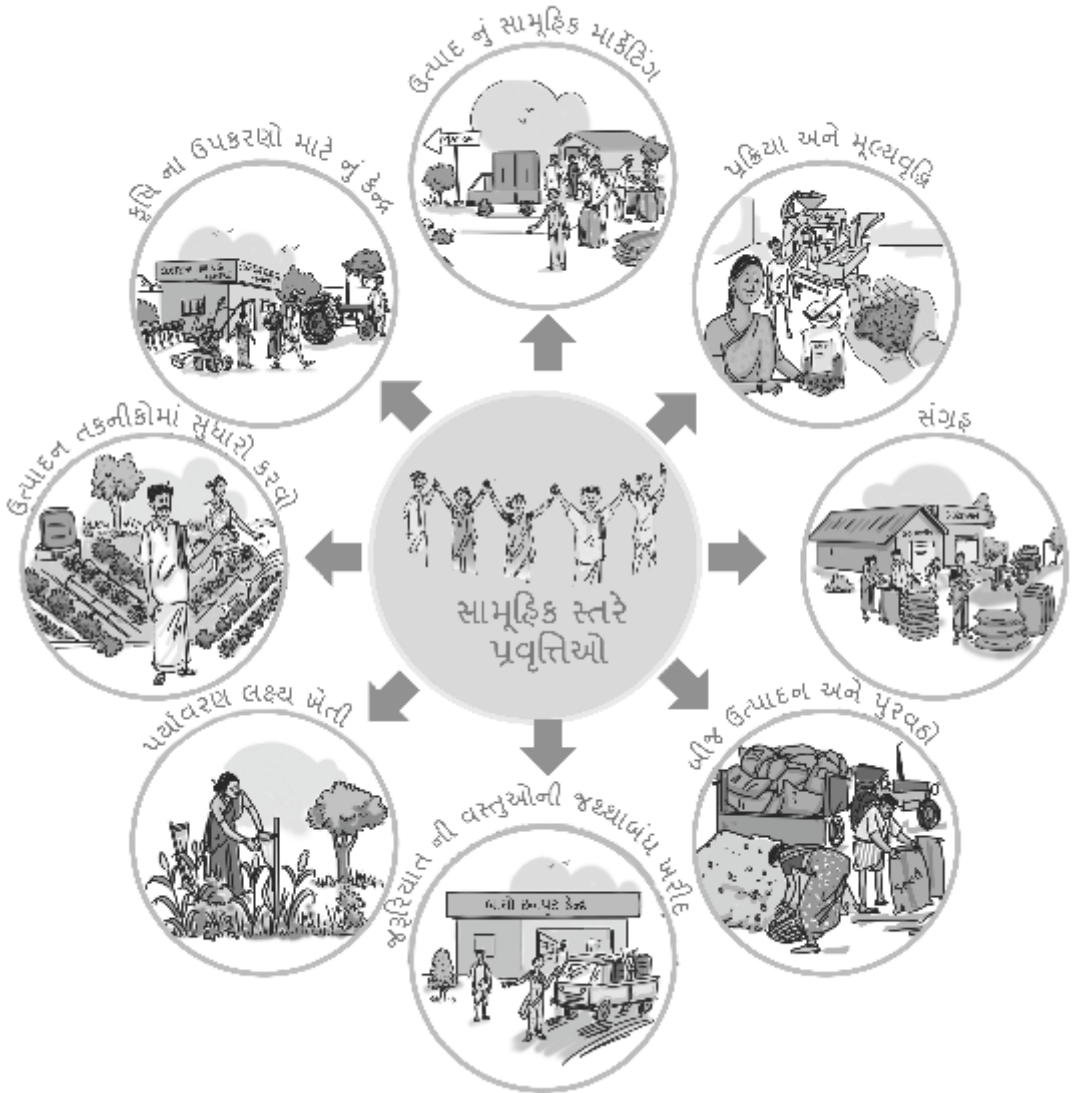

સામૂહિક રીતે કાર્ય કરીને થતા ફાયદાઓ

ચર્ચામાંથી, ખેડૂતોએ ખાતરી કરી કે નીચેના પ્રકારની પ્રવૃત્તિઓ સામૂહિક સ્તરે લઈ શકાય છે. (વ્યક્તિગત રીતે કાર્ય કરતી વખતે અવરોધ; સામૂહિક ક્રિયાના ફાયદા)

સામૂહિક સ્તરે આકૃતિ પ્રવૃત્તિઓ

પછી શ્રીમતી. સરસ્વતીએ ખેડૂતોને લાભોની સૂચિ આપવા વિનંતી કરી, જેનો લાભ સામૂહિક રીતે પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા મેળવી શકાય છે.

અમારું એકત્રીકરણ અમને ઓછા સેવાઓ પર વધુ સેવાઓ મેળવવામાં મદદ કરશે, ઇનપુટ ખર્ચ ઘટાડશે, વધુ સારી ભાવતાલ કરવાની શક્તિ વધારશે અને અમારા અવાજને સામૂહિક અવાજ તરીકે બળ મળશે.

ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન (એફપીઓ) - સામૂહિક કાર્યવાહીનું સંસ્થાકીય સ્વરૂપ

સભામાં આતુરતાથી સાંભળનારા ખેડૂત સુદર્શને પૂછ્યું, સામૂહિક પગલા લેવા માટેનો માર્ગ / વ્યવસ્થા શું છે?

શ્રીમતી સરસ્વતીએ તેજસ્વી ચહેરા સાથે જવાબ આપ્યો: "તે ખૂબ મહત્વપૂર્ણ અને સારો પ્રશ્ન છે".

પહેલાં સૂચવ્યા પ્રમાણે સામૂહિક સ્તરે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે, તમારી પાસે પંજીકૃત માળખું/ સંસ્થા હોવી જરૂરી છે. એક ખેડૂત નિર્માતા સંગઠન (એફપીઓ) સામૂહિક ક્રિયા માટે ખૂબ જ યોગ્ય અને અસરકારક વ્યવસ્થા છે.

શ્રીમતી સરસ્વતીએ કહ્યું, 'ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન (એફપીઓ) તમારી પોતાની સંસ્થા છે - માલિકીની, નિયંત્રિત અને તેમના સભ્ય ખેડૂતો દ્વારા સંચાલિત. એફપીઓ વિવિધ પ્રકારની સેવાઓ પ્રદાન કરી શકે છે - બિયારણથી લઈને લણણી સુધી, તેમના સભ્ય ખેડૂતોને. એફપીઓ સહકારી સિદ્ધાંતો અને વ્યવસાયિક અભિગમ પર આધારિત હોવા જોઈએ. એફપીઓનું ધ્યાન ગુણવત્તાયુક્ત ઇનપુટ્સની જોગવાઈ, સુધારેલ ઉત્પાદન તકનીકીઓની સુલભતા, પ્રોસેસિંગ, માર્કેટિંગ વગેરે પર છે જેથી તેમના સભ્ય ખેડૂતોનું કલ્યાણ વધે. "

અંતે શ્રીમતી સરસ્વતીએ ખેડૂતોને પૂછ્યું, તેઓએ શું નિર્ણય કર્યો છે? શું તેઓ તેમની એફપીઓ સ્થાપિત કરવા માગે છે કે નહીં?

૫૫ ખેડૂતોમાંથી લગભગ ૩૦ ખેડૂતો એફપીઓમાં પ્રવેશ કરવા સંમત થયા હતા અને બાકીના ખેડૂતોએ જણાવ્યું હતું કે તેમને પોતાનું મન બનાવવા માટે થોડો સમય જોઈએ છે. બાદમાં શ્રીમતી સરસ્વતીએ સૂચન કર્યું હતું કે જે ખેડૂતો એફપીઓ બનાવવા તૈયાર છે તેઓ એફપીઓ, એફપીઓની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ અને એફપીઓમાં સભ્યપદ શું છે તે અંગે ચર્ચા કરવા માટે ફરીથી મિટિંગ કરશે. શ્રીમતી સરસ્વતીના આભારવિધિ સાથે બેઠકનો અંત આવ્યો.

ઉત્સાહિત ખેડૂતો એફપીઓ માં આગળ આવ્યા અને અન્ય ખેડૂતોને એફપીઓ માં સભ્ય તરીકે જોડાવા પ્રેરાયા. વિકાસના સમર્થનથી, તેઓએ વસવાટ મુજબની જાગરૂકતા બેઠકોનું આયોજન કર્યું અને ખેડૂતોને નીચે આપેલા પત્રિકાઓનું વિતરણ કર્યું.

સાથી ખેડૂતોથી પ્રેરાઈને શ્યામ એફપીઓ માં પણ જોડાયો.

ખેડૂત ભાઈઓ અને બહેનોને અપીલ ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન ના પ્રમોશન માટે

પૃષ્ઠભૂમિ

તે સામાન્ય રીતે જાણીતું છે કે ખેડૂત અનેક પ્રકારની ખેતીના દરેક સ્તરે ઘણા અંતર્ગત અવરોધોથી ઘેરાયેલા છે. આ અવરોધોમાં સુધારેલી તકનીકી, પ્રોસેસિંગ, મૂલ્ય વૃદ્ધિ અને સંગ્રહ સુવિધાઓની અપૂરતી પહોંચ, વાવેતરના કિંમતમાં બેહદ વધારો, વળતરનો ભાવ નહીં, યુવાનો ખેતીમાં આવવાનું પસંદ ન કરતા વગેરેનો સમાવેશ કરે છે. અવરોધોના ઉત્પાદકો માટે સતત ઓછી ઉત્પાદકતા, ઓછી આવક અને ગ્રાહક મૂલ્યમાં ઓછો હિસ્સો પરિણમે છે.

બીજી તરફ તમામ ખાદ્યપદાર્થો અને ખેત પેદાશોની માંગ ગ્રાહક સ્તરે ભાવ માં તીવ્ર વધારો સાથે વધારવામાં આવી રહી છે. ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળા, સલામત ઉત્પાદનો વગેરેની માંગ વધી છે.

ખેતી ની તકોમાં આવા અવરોધોને અસરકારક રીતે નિવારવા, ખેડૂતો દ્વારા સામૂહિક સ્તરે ઘણી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી પડે છે.

ખેડૂત ઉત્પાદક સંસ્થાઓ (એફપીઓ)

ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં, ખેડૂત ઉત્પાદક સંસ્થાઓ (એફપીઓ) ને પ્રોત્સાહન આપવાની જરૂર છે. એફપીઓ ખેડૂતોના સામૂહિકકરણ માટે ખૂબ અસરકારક સંસ્થાકીય સ્વરૂપ છે. એફપીઓ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે પ્રોસેસિંગ, વેલ્યુ એડિશન, સ્ટોરેજ, માર્કેટિંગ, ફાઇનાન્સ, ઇનપુટ સપ્લાય, બિયારણ ઉત્પાદન વગેરેને તેમના પોતાના પર સામૂહિક રીતે લેવામાં મદદ કરે છે.

એફપીઓ સ્વાયત્ત: ઉદ્યોગો છે જેમાં ફક્ત તમારા ક્ષેત્રના ખેડૂત ઉત્પાદકો જ સભ્ય હોઈ શકે છે. આમ, એફપીઓની માલિકી અને નિયંત્રણ ફક્ત ખેડૂત સભ્યો દ્વારા જ કરવામાં આવે છે જે સ્વતંત્રપણે એફપીઓના સભ્યો તરીકે આવ્યા હતા. એફપીઓ કાયદેસર રીતે સરકાર સાથે નોંધાયેલા હોય છે.

એફપીઓનો લાભ ખેડૂતોને

- ★ ખેડૂતોના પેદાશોની ખરીદીની સેવા
- ★ ઉત્પાદન માટે ફરીફ ભાવ
- ★ માર્કેટિંગ ખર્ચમાં ઘટાડો
- ★ ડિવિડન્ડ અને બોનસ
- ★ ઇનપુટ્સ પરના ખર્ચમાં ઘટાડો
- ★ ગુણવત્તાવાળા બીજ અને કાર્બનિક ઇનપુટ્સની સુધારણા ઉપલબ્ધતા
- ★ સ્ટોરેજ, પ્રોસેસિંગ સુવિધાઓ અને એફપીઓના કૃષિ મશીનરીની પહોંચ
- ★ એફપીઓ દ્વારા ઉત્પાદન તકનીકી અને તાલીમ મેળવવી

એફપીઓ માં સભ્ય જોડાયા પછી, તમારે નિયમિતપણે એફપીઓ ની જનરલ બોડી મીટિંગમાં (મહિનામાં એક વાર યોજાયેલી), કોઈપણ તાલીમ / જાગૃતિ બેઠકોમાં ભાગ લેવાની જરૂર હોય છે અને એફપીઓ સાથે ઓછામાં ઓછું લઘુત્તમ વ્યવહાર કરવાનો હોય છે (તેમની સુચના બાયલોઝ મુજબ) દર વર્ષે.

આગળ તરફ જતાં

ઉપરોક્ત જોતાં ખેડૂત ભાઈઓ અને બહેનો, શેર મૂડી અને સભ્યપદ ફી ભરીને તમારા એફપીઓ માં સભ્યો તરીકે જોડાઓ. એફપીઓની બાબતોમાં સક્રિયપણે ભાગ લો, તમારી ખેતી પર નિયંત્રણ રાખો અને આ રીતે તમારા ખેતીને તમારા ઘરો માટે ખૂબ જ મહેનતાણું બનાવો.

ખેડૂત નિર્માતા સંગઠનો (એફપીઓ) - અર્થ, મૂલ્યો અને સિદ્ધાંતો

ઉદ્દેશ્ય

એફપીઓના અર્થ અને મુખ્ય
સુવિધાઓ વિશે મેળવવા માટે

કન્ટેન્ટ આઇટમ

૧. એફ પી ઓ ની સમજણ
૨. એફપીઓના મુખ્ય મૂલ્યો અને લાક્ષણિકતાઓ
૩. એફપીઓના મૂલ્યો અને સિદ્ધાંતો

વિકાસ એનજીઓ દ્વારા બ્લોક/ મુખ્ય મથકના તમામ ગામોના થોડા રસ ધરાવતા પ્રમોટર્સ ખેડુતો લક્ષી કાર્યક્રમ યોજાયો. નરસાપુરના રમૈયા અને સુદર્શન પણ ઓરિએન્ટેશન કાર્યક્રમમાં હાજર રહ્યા હતા. જો તેમને થોડી દિધા હોય તો પણ તેઓ અન્ય ઘણા ગામોના અન્ય પ્રમોટર ખેડુતોને મળવા માટે ઉત્સાહિત છે અને કાર્યક્રમની કાર્યવાહી સાંભળવા આતુર છે.

વિકાસનાં કાર્યકર્તાઓ એ ગ્રામીણ સ્તરની જાગૃતિ બેઠકોમાં પાસાંઓ પર ચર્ચા શરૂ કરી હતી - ખેતીમા અવરોધો અને તકો, અવરોધોને દૂર કરવા માટે સામૂહિક પગલાંની જરૂર છે અને એફપીઓ સંયુક્તપણે વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટે ઔપચારિક એકમ તરીકે સામૂહિક પગલાં લેવાની જરૂર છે. ત્યારબાદ તેઓએ એફપીઓ ના અર્થ અને મુખ્ય લક્ષણોની ચર્ચા કરી. સગવડતા લોકોએ ભૂમાથા એફપીઓના કેસનો ઉપયોગ તે જીલ્લાના બીજા બ્લોકમાં ચર્ચા માટે કર્યો હતો.

ભૂમાથા ખેડૂત નિર્માતાઓનું સંગઠન

ભૂમાથા એફપીઓ ૯ મહિના પહેલા બનાવવા માં આવી લગભગ ૫૦૦ ખેડૂત, મોટાભાગે નાના અને સીમાંત હતા, દરેકને રૂ.૧૦૦૦ ની શેર મૂડી ચૂકવીને એફપીઓમાં સભ્યો તરીકે જોડવામાં આવ્યા હતા.

આમ એફપીઓની માલિકી આ ૫૦૦ સભ્યોની છે ૫૦૦ સભ્યોમાંથી, તેમની પ્રથમ સામાન્ય સભામાં ૪૦૦ સભ્યોએ ભાગ લીધો હતો, તેમના બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સને લોકતાંત્રિક રીતે ચૂંટ્યા હતા, પેટા કાયદાઓને બહાલી આપી હતી અને આગામી એક વર્ષ માટે યોજના નક્કી કરી હતી. યોજનામાં, સભ્યોને ગુણવત્તાયુક્ત બિયારણની સપ્લાય કરવાની સેવાઓ અને સભ્યોના ઉત્પાદનના સામૂહિક માર્કેટિંગને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે કારણ કે તે લઘભગ તમામ સભ્યોની સૌથી વધુ આવશ્યક જરૂરિયાતો છે. ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન સંયુક્ત પણે માલિકીધરાવતા અને લોકતાંત્રિક રીતે નિયંત્રિત સાહસ મારફતે તેમની સામાન્ય આર્થિક જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે સ્વેચ્છાએ ઉત્પાદકોનું સ્વાયત્ત સંગઠન છે. એફપીઓ પારસ્પરિક લાભ માટે સભ્યોના સામાન્ય હિતોની સેવા કરે છે.

તેમને તેમની ઓફિસમાં - એકાઉન્ટિંગ અને બુક કિપિંગ માટેના પુસ્તકો, કમ્પ્યુટર, ટેલિફોન અને કેટલાક ફર્નિચરની આવશ્યકતા હતી. એફપીઓની કામગીરી ચલાવવા માટે મેનેજરની પણ ભરતી કરી. એફપીઓએ તેમના નામ પર વેપારી કર માટે આવકવેરા માટે પરમેનન્ટ એકાઉન્ટ નંબર (પેન) કાર્ડ અને ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (જીએસટી) નંબર પણ લીધો હતો.

ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન એફપીઓ - અર્થ

ઉપરોક્ત કેસ રજૂ કર્યા પછી, વિકાસ એનજીઓના પ્રતિનિધિએ ખેડૂતોને પૂછ્યું કે ભૂમાથા એફપીઓનો હેતુ શું છે જે તમને લાગે છે?

ઉપરોક્ત કેસથી, તે સમજી શકાય છે કે ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન (એફપીઓ) રજિસ્ટર્ડ સંસ્થા છે જેની માલિકીની, નિયંત્રિત અને તેમના સભ્યો દ્વારા સંચાલન કરવામાં આવે છે. એફપીઓનો ઉદ્દેશ તેના સભ્યોની સામાન્ય જરૂરિયાતો પૂરી કરવાનો છે.

ખેડૂતોના જવાબો પ્રાપ્ત થયા પછી, પ્રતિનિધિએ નીચે મુજબ એફપીઓના અર્થનો સારાંશ આપ્યો.

ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન સંયુક્ત પણે માલિકીધરાવતા અને લોકતાંત્રિક રીતે નિયંત્રિત સાહસ મારફતે તેમની સામાન્ય આર્થિક જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે સ્વેચ્છાએ ઉત્પાદકોનું સ્વાયત્ત સંગઠન છે. એફપીઓ પારસ્પરિક લાભ માટે સભ્યોના સામાન્ય હિતોની સેવા કરે છે.

તેમણે જણાવ્યું હતું કે, સારાંશમાં, અમારા એફપીઓની વિશિષ્ટતા છે

- ★ સભ્યો માલિકો છે
- ★ સભ્યો વપરાશકર્તાઓ છે
- ★ વપરાશકર્તાઓ નિયંત્રકો છે
- ★ વપરાશકર્તાઓ લાભકર્તા છે

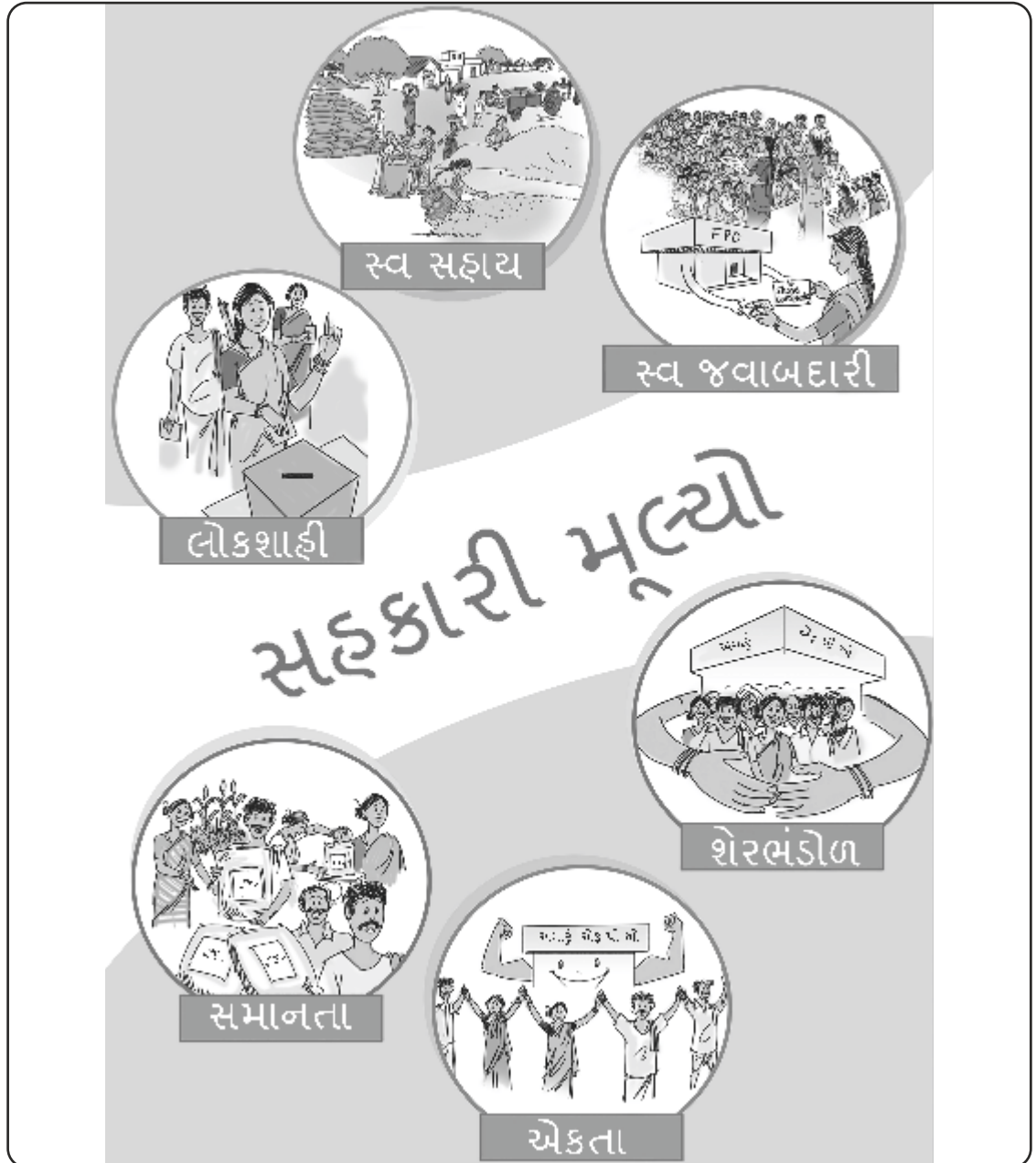
એફપીઓના મૂલ્યો અને સિદ્ધાંતો

એફપીઓના પ્રમોટર્સની તાલીમ, જેમાં રામૈયા અને સુદર્શન હાજર છે, ચાલુ છે. ખૂબ મહત્વપૂર્ણ સત્ર છે, જેમાં સહકારી મૂલ્યો અને સહકારી સિદ્ધાંતોનો વ્યવહાર કરવામાં આવે છે. સત્રની સુવિધા માટે વિકાસ એનજીઓ બહાર ના નિષ્ણાતને લાવ્યો. હવે, એફપીઓ રચાયા પછી, તેઓએ સહકારી મૂલ્યો અને સહકારી સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવાની જરૂર છે. હવે, શું આપણે સહકારી મૂલ્યો અને સહકારી સિદ્ધાંતોની વિગતો મેળવીશું?

સહકારી મૂલ્યો

નીચેના એવા મૂલ્યો છે જે કોઈપણ એફપીઓ દ્વારા લાગુ કરવા પડે છે.

આકૃતિ: સહકારી મૂલ્યો

સ્વ-સહાયતા

અમે સભ્યો તરીકે, સાથે જોડાશું અને અમારા કુટુંબ, અમારા ગામ, અમારા બ્લોક અને અમારા સ્થાનિક સમુદાય સ્તરે તફાવત લાવવાનો પ્રયાસ કરીશું.

સ્વ-જવાબદારી

આપણી એફપીઓ અપેક્ષા રાખે છે કે તેના સભ્યોએ તેના પેટાકાયદા અને વ્યવસાય નિયમોમાં નિર્ધારિત મુજબ લઘુત્તમ જવાબદારીઓ પૂર્ણ કરવી આવશ્યક છે. આપણી એફપીઓને સફળ બનાવવા માટે આપણે તેની જવાબદારીઓને તેની પ્રવૃત્તિઓને સમર્થન આપી અને તેની સેવાઓનો ઉપયોગ કરીને તેને પૂર્ણ કરવાની જરૂર છે. આપણે અન્ય સભ્યોને પણ તેનું સમર્થન કરવા પ્રોત્સાહિત કરવું જોઈએ.

લોકશાહી

સામાન્ય રીતે કોઈપણ વ્યવસાયિક સંગઠનમાં, મતદાન કરવાની શક્તિ રોકાણ પર આધારિત હોય છે. પરંતુ આપણી એફપીઓમાં, બધા સભ્યો સમાન છે. મતદાન શક્તિ ખરીદી શકાતી નથી. તે એક સભ્ય છે, એક મત છે.

સમાનતા

અમારી એફપીઓમાં બધા સભ્યોને સમાવિષ્ટ થવા માટે સમાન તક છે, જેમ કે વ્યાજબી વેપાર માટે અભિયાન.

ઇક્વિટી

અમારી એફપીઓ તમામ બાબતોમાં ચોક્કસ છે માટે પ્રતિબદ્ધતા રાખે છે. અમે સંગઠન ચલાવવા માટે જરૂરી સંસાધનો રોકડ અથવા કોઈ પ્રકારનાં મૂકીશું.

એકતા

સાથે મળીને વધુ મજબૂત છીએ, તેથી અમે અમારી એફપીઓ ને વધુ મજબૂત બનાવવામાં સહાય કરવા માટે સાથે જોડીએ છીએ.

ઉપરોક્ત મૂલ્યોમાંથી પસાર થયા પછી, અમારી સમજણને આધારે, ચાલો આપણે મૂલ્યોના નિદર્શનની દ્રષ્ટિએ આપણા પોતાના એફપીઓના મૂલ્યાંકન કરીએ.

મૂલ્ય	નિદર્શન હા / ના / નથી	કઈ પદ્ધતિઓ ઓળખી શકો છો
સ્વ-સહાયતા		
સ્વ-જવાબદારી		
લોકશાહી		
સમાનતા		
ઇક્વિટી		
એકતા		

સહકારી સિદ્ધાંતો

એફપીઓ, કોઈ સહકારી મંડળી અથવા કંપની, તેમના માટે સહકાર ના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરવું જરૂરી છે, જે સમગ્ર વિશ્વમાં સારી રીતે ઘડવામાં આવે છે અને અપનાવવામાં આવે છે. ઘણા સહકારી અધિનિયમોમાં પણ નિયત કરવામાં આવી છે કે સહકારી સિદ્ધાંતો દ્વારા માર્ગદર્શન આપવું પડશે. સિદ્ધાંતો નીચે વર્ણવેલ છે.

આકૃતિ ૨ - સહકારી સિદ્ધાંતો

સિદ્ધાંત ૧: સ્વૈચ્છિક સભ્યપદ

સહકારી સંસ્થાઓ સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ છે, જે તેમની સેવાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે સક્ષમ અને જાતિ, સામાજિક, વંશીય, રાજકીય અથવા ધાર્મિક ભેદભાવ વિના સભ્યપદની જવાબદારીઓને સ્વીકારવા માટે તૈયાર છે તે બધા લોકો માટે ખુલ્લી છે.

સિદ્ધાંત ૨: લોકશાહી સભ્ય નિયંત્રણ

સહકારી સંસ્થાઓ તેમના સભ્યો દ્વારા નિયંત્રિત લોકશાહી સંસ્થાઓ છે, જે તેમની નીતિઓ નક્કી કરવામાં અને નિર્ણયો લેવામાં સક્રિયપણે ભાગ લે છે. બોર્ડ સભ્યપદ માટે જવાબદાર છે. પ્રાથમિક સહકારી મંડળમાં, સભ્યોને સમાન મતદાન અધિકાર (એક સભ્ય, એક મત) છે અને અન્ય સ્તરે સહકારી સંસ્થાઓમાં પણ લોકશાહી પદ્ધતિથી આયોજન કરવામાં આવે છે.

સિદ્ધાંત ૩: સભ્યની આર્થિક ભાગીદારી

સભ્યો તેમના સહકારીની મૂડી માટે સમાનરૂપે ફાળો આપે છે અને લોકતાંત્રિક રીતે નિયંત્રણ કરે છે. તે મૂડીનો ઓછામાં ઓછો ભાગ સામાન્ય રીતે સહકારીની સામાન્ય મિલકત હોય છે. સભ્યપદની શરત તરીકે નક્કી થયેલ મૂડી પર સભ્યો સામાન્ય રીતે મર્યાદિત વળતર મેળવે છે. સભ્યો નીચેના હેતુઓમાંથી કોઈ એક માટે વધારાની રકમ ફાળવે છે: સંભવતઃ અનામત સ્થાપિત કરીને, તેમના સહકારી વિકાસશીલ, જેનો ભાગ ઓછામાં ઓછું અવિભાજ્ય હશે; સહકારી સાથેના વ્યવહારોના પ્રમાણમાં સભ્યોને ફાયદો; અને સભ્યપદ દ્વારા મંજૂર અન્ય પ્રવૃત્તિઓને ટેકો આપે છે.

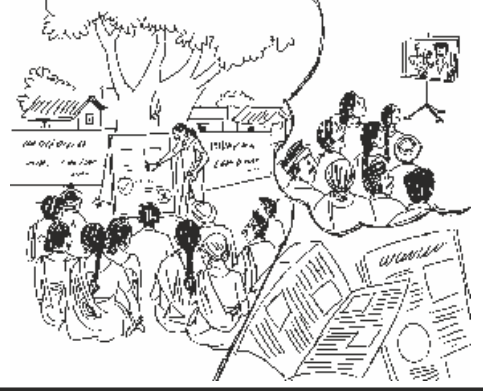
સિદ્ધાંત ૪: સ્વાયત્તતા અને સ્વતંત્રતા

સહકારી મંડળ તેમના સભ્યો દ્વારા નિયંત્રિત સ્વાયત્ત, સ્વસ્થાયક સંસ્થાઓ છે. જો તેઓ સરકારો સહિત અન્ય સંસ્થાઓ સાથે કરાર કરે છે, અથવા બાહ્ય સ્ત્રોતોથી મૂડી એકત્ર કરે છે, તો તેઓ તેમના સભ્યો દ્વારા લોકશાહી નિયંત્રણની ખાતરી કરે છે અને તેમની સહકારી સ્વાયત્તતા જાળવે છે.

સિદ્ધાંત ૫: શિક્ષણ, તાલીમ અને માહિતી

સહકારી સંસ્થાઓ તેમના સભ્યો, ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ, સંચાલકો અને કર્મચારીઓને શિક્ષણ અને તાલીમ આપે છે જેથી તેઓ તેમના એન્ટરપ્રાઇઝના વિકાસમાં અસરકારક રીતે ફાળો આપી શકે.

સિદ્ધાંત ૬: સહકારીમાં સહકાર

સહકારી તેમના સભ્યોને સૌથી અસરકારક રીતે સેવા આપે છે અને સ્થાનિક, રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય બંધારણો દ્વારા મળીને કામ કરીને સહકારી ચળવળને મજબૂત બનાવે છે.

સિદ્ધાંત ૭: સમુદાય માટે ચિંતા

સહકારી સંસ્થા ટકાઉ વિકાસ માટે કાર્ય કરે છે. તે માટે તે સમુદાય માં માન્ય સિદ્ધાંતો ને લઈને કામ કરે છે.

સહકારી સિદ્ધાંતોનું વિસ્તરણ અનુસૂચિમાં આપવામાં આવ્યું છે. હવે, સહકારી સિદ્ધાંતોનો અર્થ જોયા પછી, આપણે ખાતરી કરવાની જરૂર છે કે આ સિદ્ધાંતો આપણા એફપીઓમાં અમલમાં કેવી રીતે મૂકવા પડશે. નીચે આપેલ કોષ્ટકમાં સહકારી સિદ્ધાંતોને વ્યવહારમાં મૂકવાની રીતો અને માધ્યમો દર્શાવવામાં આવ્યા છે. તે કેટલા હદે સહકારી સિદ્ધાંતોની પ્રેક્ટિસ કરવામાં આવે છે તેનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે એક પણ ચેકલિસ્ટ આપેલ છે.

૧ : એફપીઓમાં સહકારી સિદ્ધાંતોની ટેબલ પ્રેક્ટિસ

ક્ર.	સહકારી સિદ્ધાંત	પ્રયાસો	પ્રેક્ટિસ માટે ચેકલિસ્ટ
૧	સ્વૈચ્છિક સભ્યપદ		
	સભ્યપદના ધોરણો	<ul style="list-style-type: none"> ★ સભ્યપદ માટેની યોગ્યતાના માપદંડ ★ સભ્યપદ માટેની કાર્યવાહી ★ સભ્યપદ થી બહાર નીકળવાની પ્રક્રિયા 	<ul style="list-style-type: none"> i. પેટા કાયદા અને વ્યવસાયના નિયમો ii. અરજી, સભ્યપદ નોંધણી, રસીદ અને લેજર બુક, શેર પ્રમાણપત્ર iii. ઉપાડ રજિસ્ટર અને અરજી
	સેવાઓનો ઉપયોગ	<ul style="list-style-type: none"> ★ એફપીઓ દ્વારા આપવામાં આવતી સેવાઓ ★ સેવાઓનો ઉપયોગ 	<ul style="list-style-type: none"> i. વ્યવસાય દરેક સેવા માટે નોંધણી કરે છે ii. સભ્ય પાસબુક અને લેજર્સ (સેવા મુજબની)

ક્ર.	સહકારી સિદ્ધાંત	પ્રયાસો	પ્રેક્ટિસ માટે ચેકલિસ્ટ
	સભ્યપદ જવાબદારીઓનું પાલન	<ul style="list-style-type: none"> ★ સભ્ય / સભાસદ ચાલુ રાખવાના માપદંડથી લઘુત્તમ વ્યવહારો, વ્યવહારોનું નિર્ધારણ ★ સાધારણ સભા મીટિંગ્સમાં હાજરી ★ મત આપવા માટે પાત્ર સભ્યો માટેના માપદંડ ★ ચૂંટણીમાં સામગ્રી માટેનો માપદંડ ★ સભ્યોની ડિફેલ્ટ વિગતો: શેર મૂડીની ચુકવણી, સભ્યપદ ફી, સેવા ફી, સભ્ય ફાળો, બચત લોન 	<ul style="list-style-type: none"> i. પેટા-કાયદા અને વ્યવસાય નિયમો ii. વાર્ષિક સાધારણ સભા મીટિંગ મિનિટ બુક iii. મતદારોની યાદી iv. સભ્ય ખાતાવહી / રોકડ પુસ્તક
૨ લોકશાહી સભ્ય નિયંત્રણ			
	લોકશાહી સંસ્થા	<ul style="list-style-type: none"> ★ બોર્ડની રચના - ફક્ત સભ્યોમાંથી ★ બોર્ડ મુદત ★ ચૂંટણી પ્રક્રિયા ★ પ્રતિનિધિત્વ - ભૌગોલિક, વર્ગ, લિંગ વગેરે ★ જો તે ફેડરેશન છે - રજૂઆત, કદ, ભૌગોલિક ક્વરેજ, લિંગ વગેરે પર આધારિત 	<ul style="list-style-type: none"> i. પેટા-નિયમો અને વ્યવસાય નિયમો ii. નીતિઓ અને કાર્યવાહી iii. વાર્ષિક સાધારણ સભા મિનિટ બુક

ક્ર.	સહકારી સિદ્ધાંત	પ્રયાસો	પ્રેક્ટિસ માટે ચેકલિસ્ટ
	ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ સભ્યોને જવાબદાર	<ul style="list-style-type: none"> ★ કાર્યવાહીમાં પારદર્શિતા ★ સભ્ય પ્રતિભાવ અને ફરિયાદ નિવારણ પદ્ધતિ ★ નિયમિત ચૂંટણી ★ કારોબારી સભ્યની યોગ્યતા અને તેને લગતા માપદંડ ★ ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓની બરતરફ અને અનુસાશન માં લાવવાની પ્રક્રિયા ★ આંતરિક નિયંત્રણો ★ સમય પર વાર્ષિક સાધારણ સભા અને એજીએમ યોજવું ★ નિયમિત આંતરિક અને વૈધાનિક ઓડિટ ★ સાધારણ સભા માં વાર્ષિક અહેવાલ રજૂ કરવું (દરેક સભ્યને એક નકલ) ★ જીબી (જનરલ બોડી) ને બોર્ડની કામગીરીની જાણ કરવી 	<ul style="list-style-type: none"> iv. વ્યવહારમાં યોગ્ય સ્તરનું એકાઉન્ટિંગ અપડેટ કર્યું v. વાર્ષિક સાધારણ સભા અને એજીએમ મિનિટ બુક vi. ઓડિટ અહેવાલો vii. એક્શન ટેકન રિપોર્ટ અને અહેવાલ ની રજૂઆત i. બધી વિગતો સાથેનો વાર્ષિક અહેવાલ ii. બોર્ડ કામગીરી અહેવાલ

3 સભ્યની આર્થિક ભાગીદારી

એફપીઓ નું પોતાનું ભંડોળ	<ul style="list-style-type: none"> એફપીઓ માં સભ્યનું યોગદાન ★ શેર મૂડી ★ બચત ★ સભ્યનું યોગદાન ★ સભ્યો નું થાપણ 	<ul style="list-style-type: none"> i. સામાન્ય ખાતાવહી અને નાણાકીય નિવેદનો
-------------------------	---	--

ક્ર.	સહકારી સિક્કાંત	પ્રયાસો	પ્રેક્ટિસ માટે ચેકલિસ્ટ
	મૂડીનું લોકશાહી નિયંત્રણ અને વહીવટ	<p>વાર્ષિક સાધારણ સભા દરમિયાન નિર્ણય લેતી સામાન્ય સંસ્થા:</p> <ul style="list-style-type: none"> ★ શેર મૂડી પર વ્યાજ ★ સમર્થન છૂટ ★ અનામત માટે / ફાળવણીની રચના ★ અસરકારક મેનેજમેન્ટ 	<p>i. સામાન્ય ખાતાવહી</p> <p>ii. સભ્ય ખાતાવહી</p> <p>iii. વાર્ષિક સાધારણ સભા મિનિટ</p>

૪ સ્વાયત્તતા અને સ્વતંત્રતા

	નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા	<ul style="list-style-type: none"> ★ બોર્ડ દ્વારા અંતિમ નિર્ણય લેવા ★ હસ્તાક્ષર કરતા પહેલાં બોર્ડને કરારની શરતો અને શરતો વિશે ચર્ચા કરવી જોઈએ ★ કરારમાં અન્ય સંગઠનોના નિયંત્રણને સુનિશ્ચિત કરવું - ખાસ કરીને કર્મચારીની નિયુક્તિ કરવી, કર્મચારીઓને સીધો પગાર ચૂકવવો, લોન ના સ્વરૂપમાં ભંડોળ આપવું અથવા કામગીરી માટે નહીં, ક્ષમતા બનાવવા માટે અનુદાન, સ્પષ્ટ ભૂમિકા અને બે પક્ષની જવાબદારીઓ 	<p>i. બોર્ડ મીટિંગ મિનિટ</p> <p>ii. કરાર પર નીતિ</p>
--	-------------------------	---	--

ક્ર.	સહકારી સિદ્ધાંત	પ્રયાસો	પ્રેક્ટિસ માટે ચેકલિસ્ટ
	આત્મનિર્ભરતા	<ul style="list-style-type: none"> ★ ઓપરેશનલ અને આર્થિક ખર્ચને પહોંચી વળવા કામગીરીથી આવક ઉત્પન્ન કરવી ★ સ્થાનિક સ્ત્રોત ઉભા કરવા જેમાં યુવાનો કાર્યકર્તાઓ અને ખેડૂતો નો સમાવેશ થાય છે ★ ઉચ્ચ સ્તરીય સંસ્થાઓ અને નેટવર્ક્સમાં સભ્યપદ - એફપીઓ ના શાસન પર નિયંત્રણ નહીં 	<ul style="list-style-type: none"> i. ઓપરેશનલ આત્મનિર્ભરતા ii. નાણાકીય આત્મનિર્ભરતા iii. ભંડોળ એકત્રીકરણ, શાસન શાસન સંબંધિત નીતિઓ iv. તાલીમ અહેવાલો v. સીઆરપી રજિસ્ટર

૫ શિક્ષણ, તાલીમ અને માહિતી

	સભ્ય શિક્ષણ	<ul style="list-style-type: none"> ★ સભ્યોમાં જાગૃતિ લાવવી ★ શ્રેષ્ઠ સભ્ય એવોર્ડ ★ સભ્યોને માહિતી આપવી ★ તાલીમ, નું આયોજન ★ માહિતી અને સંદેશા વ્યવહાર તકનીકનો ઉપયોગ ★ તકનીકી નિદર્શન, એફએફએસ 	<ul style="list-style-type: none"> i. પત્રિકાઓ, પોસ્ટરો, વિડિઓઝ વગેરે ii. તાલીમ માટે ભંડોળની ફાળવણી iii. તાલીમ અહેવાલો iv. નોટિસ બોર્ડ દેખાય તેવું v. તકનીકી એજન્સીઓ સાથે કરાર
--	-------------	--	---

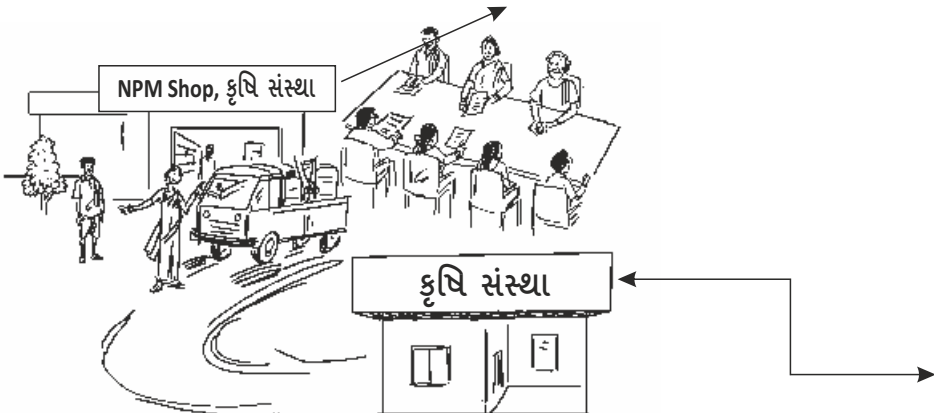
૬ સહકારીમાં સહકાર

	ફેડરેશન સાથે સંબંધ	<ul style="list-style-type: none"> ★ ફેડરેશન તરફથી યોગ્ય સેવાઓ એકત્રીકરણ અને ઉપયોગ ★ ફેડરેશન સાથે માહિતી શેર કરવી ★ ફેડરેશનની બેઠકોમાં ભાગ લેવો ★ ફેડરેશનમાં સભ્યપદની જવાબદારી પૂર્ણ કરવી 	બોર્ડ બેઠકો અને વાર્ષિકસાધારણ સભા મીટિંગમાં સંઘની સમીક્ષામાં સભ્યપદ
--	--------------------	---	---

ક્ર.	સહકારી સિદ્ધાંત	પ્રયાસો	પ્રેક્ટિસ માટે ચેકલિસ્ટ
	એફપીઓ સાથે સંબંધ - અનુભવો નું આદાન પ્રદાન અને શિક્ષણ	<ul style="list-style-type: none"> ★ અન્ય એફપીઓ ની મુલાકાત લેવી, તેમની પાસેથી આદાન પ્રદાન અને શીખવું ★ અન્ય એફપીઓ સાથે સંયુક્ત વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ અને વેપાર શરૂ કરવો ★ અન્ય એફપીઓ સાથે મળીને અન્ય એજન્સીઓની સેવાઓ લેવી ★ કોઈ પણ હિમાયત \ સાથે કામ કરવું 	<ol style="list-style-type: none"> i. બોર્ડ / સ્ટાફ માટે એક્સપોઝર મુલાકાત ii. અન્ય એફપીઓ સાથે કરાર

૭ સમુદાય માટે ચિંતા

સ્થાનિક સમુદાયને સેવાઓ પ્રદાન કરવી	<ul style="list-style-type: none"> ★ સમુદાયના સભ્યો માટે સામાજિક-આર્થિક વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ માટે ભંડોળ ફાળવો ★ સ્થાનિક નોકરીઓ બનાવવા પર નીતિઓ ★ ખર્ચ લાભ વિશ્લેષણ કર્યા પછી બજાર કિંમતે સેવાઓ પ્રદાન કરવી ★ સમુદાય માટે વિકાસ યોજનાઓનો ઉપયોગ ★ સ્થાનિક અને કુદરતી સંસાધનો, પર્યાવરણ વગેરેના ટકાઉ વિકાસ પર સેવાઓની અસરની સમીક્ષા. 	<ol style="list-style-type: none"> i. પેટા કાયદા અને વ્યવસાયના નિયમો ii. બોર્ડ અને જનરલ બોડી મીટિંગ મિનિટ iii. સરકાર અને અન્ય એજન્સીઓ સાથે કરાર
------------------------------------	--	--

પરસ્પર સહાયક સિદ્ધાંતો

પ્રોડ્યુસર કંપનીઓને સંયુક્ત સહાયતા સિદ્ધાંતો (એમએપી) દ્વારા માર્ગદર્શન આપવાનું છે જેમ કે કંપનીઓ ના કાયદા, ૨૦૧૩ ની કલમ ૫૮૧-જી ની પેટા-વિભાગ (૨) માં જણાવેલ છે. કાયદો સ્પષ્ટ કરે છે કે આ સિદ્ધાંતો નિર્માતા કંપનીના લેખનો ભાગ હોવા જોઈએ. જેમ આપણે જોઈએ છીએ, પરસ્પર સહાયક સિદ્ધાંતો લગભગ જણાવેલ સહકારી સિદ્ધાંતોની સમાન છે.

આ સિદ્ધાંતો નીચે આપેલા ખાનામાં વિસ્તૃત છે.

કોષ્ટક ૨ : પરસ્પર સહાયક સિદ્ધાંતો

સિદ્ધાંત ૧	સ્વૈચ્છિક સભ્યપદ
સભ્યપદ સ્વૈચ્છિક અને ઉપલબ્ધ હશે, તે બધા પાત્ર વ્યક્તિઓને, જે નિર્માતા કંપનીની સુવિધાઓ અથવા સેવાઓનો ભાગ લઈ શકે અથવા તેનો લાભ મેળવી શકે અને સભ્યપદ ફરજો સ્વીકારવા તૈયાર હોય.	
સિદ્ધાંત ૨	લોકશાહી સભ્ય નિયંત્રણ
નિર્માતા કંપનીઓ તેમના સભ્યો દ્વારા નિયંત્રિત લોકશાહી સંસ્થાઓ છે, જે મતદાન અને નિર્ણય લેવામાં સક્રિયપણે ભાગ લે છે. પ્રાથમિક ઉદ્યોગોમાં, દરેક સભ્ય પાસે શેરહોલ્ડિંગને ધ્યાનમાં લીધા વિના.	
સિદ્ધાંત ૩	ચૂંટાયેલા બોર્ડ દ્વારા શાસન
નિર્માતા કંપનીનું સંચાલન મંડળ દ્વારા કરવામાં આવશે, જેમાં ડિરેક્ટર તરીકે ચૂંટાયેલા લોકોનો સમાવેશ થાય છે અને બોર્ડ સભ્યો જવાબદાર રહેશે.	
સિદ્ધાંત ૪	મર્યાદિત વળતર
સભ્યોને શેર મૂડી પર મર્યાદિત વળતર (લેખમાં સ્પષ્ટ કરેલ મહત્તમ ડિવિડન્ડ) હશે.	

સિદ્ધાંત ૫ સભ્યની આર્થિક ભાગીદારી

નિર્માતા કંપનીના કામકાજમાં ઉત્પન્ન થતા સરપ્લસને સમાન રીતે વિતરણ કરવામાં આવશે: -

(i) નિર્માતા કંપનીના વ્યવસાયના વિકાસ માટે પ્રદાન;

(ii) સામાન્ય સુવિધાઓ પૂરી પાડવી; અને

(iii) સભ્યોમાં વહેંચણી, વ્યવસાયમાં તેમની સંબંધિત ભાગીદારીના પ્રમાણમાં સ્વીકાર્ય હોઈ શકે

સિદ્ધાંત ૬ શિક્ષણ, તાલીમ અને માહિતી

નિર્માતા કંપનીમાં, પરસ્પરના સિદ્ધાંતો અને પરસ્પર સહાયતાની તકનીકો પર સભ્યો, કર્મચારીઓ અને અન્યના શિક્ષણ માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવશે.

સિદ્ધાંત ૭ નિર્માતા સંગઠનોમાં સહકાર

નિર્માતા કંપની સ્થાનિક, રાષ્ટ્રીય અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે અન્ય નિર્માતા કંપનીઓ (અને સમાન સિદ્ધાંતોનું પાલન કરતી અન્ય સંસ્થાઓ) સાથે સક્રિયપણે સહકાર આપશે જેથી તેમના સભ્યો અને સમુદાયોના હિત માટેની શ્રેષ્ઠ સેવા આપી શકે.

કસરત

એફપીઓ માં ઉપરના દરેક સિદ્ધાંત માટે કેટલાક ચિત્રો નીચે આપ્યા છે. ચાલો જવાબ આપીએ કે દરેક દ્રષ્ટીકરણ સિદ્ધાંતનું પાલન કરે છે કે નહીં. ચાલો સમજૂતી આપીએ

સિદ્ધાંત ૧: સ્વૈચ્છિક સભ્યપદ

ડેરી સહકારીમાં, બધા સભ્યો મહિલાઓ છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

એફપીઓના બોર્ડ સભ્યો વિવિધ સંદેશાવ્યવહાર સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને સભ્યપદ ઝુંબેશ હાથ ધરે છે અને કાર્યકારી ક્ષેત્રના પાત્ર, સંભવિત ખેડૂતોની નોંધણી તેમના એફપીઓ માં સભ્યો તરીકે કરે છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

અન્ય એફપીઓમાં, એફપીઓ ની સેવા અને સભ્યતાની ફરજોની આશ્રયસ્થિત સેવાઓ વિશે યોગ્ય રીતે શિક્ષણ આપ્યા વિના, સભ્યો તરીકે નોંધણી કરાઈ હતી. જેના પગલે ઘણા સભ્યો એફપીઓમાં નિષ્ક્રિય બન્યા હતા.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

સિદ્ધાંત ૨: લોકશાહી સભ્ય નિયંત્રણ

સહકારીમાં, અડધા સભ્યોએ શેરના મૂડીમાં અન્ય અડધા સભ્યોની સરખામણી એ બમણો ફાળો આપ્યો. તે સભ્યોએ માંગણી કરી હતી કે તેમને અન્ય સભ્યોની તુલના માં મતદાનના અધિકાર બમણા હોવા જોઈએ.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

ઉપરોક્ત સહકારીમાં, પહેલા ભાગના સભ્યો પણ અડધા સભ્યો દ્વારા બાકીના ઉપયોગ દ્વારા બે સહકારીની સેવાઓનો ઉપયોગ કરે છે. આવા કિસ્સામાં પણ, તેઓએ માંગ કરી હતી કે તેમની પાસે બમણી મતદાન શક્તિ હોવી જોઈએ.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

સિદ્ધાંત ૩: ચૂંટાયેલા બોર્ડ દ્વારા શાસન

એફપીઓમાં, સામાન્ય સંસ્થાની બેઠક બોલાવવામાં આવે છે જેમાં કોરમ કરતા વધારે સભ્યો હાજર હોય છે, બેઠકમાં ભાગ લેતા બધા સભ્યો મતદાનમાં સક્રિયપણે ભાગ લે છે અને તેમના બોર્ડના સભ્યોની પસંદગી કરે છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

ઉપરોક્ત એફપીઓમાં, બોર્ડ દ્વારા બોડીના નિર્ણયો જાચ છે અને નિયમિત રીતે તમામ જરૂરી માહિતી સાથે વાર્ષિક અહેવાલો સભ્યોને સુપરત કરે છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

અન્ય એફપીઓમાં, મોટે ભાગે પ્રોત્સાહન આપતી સંસ્થા સભ્યોને બોર્ડમાં નામાંકિત કરે છે અને પ્રભાવશાળી કે અયોગ્ય, શક્તિશાળી સભ્યો બોર્ડમાં આવે છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

સિદ્ધાંત ૪: મર્યાદિત વળતર

એફપીઓમાં, બોર્ડ એફપીઓ ના જરૂરી અનામત ને ફાળવ્યા વિના તેમના સભ્યોને ડિવિડન્ડ (તેમના પેટા કાયદા માં ઉલ્લેખિત કરતા વધારે રકમ માં સમગ્ર નફા પર પસાર કરે છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

સિદ્ધાંત ૫: સભ્ય આર્થિક ભાગીદારી

એફપીઓમાં બોર્ડ એફપીઓના વિકાસ, અનામત વગેરે જેવા તમામ ફાળવણી કર્યા પછી અને વહેંચણી કરવા માટે પૂરતી વધારાની રકમ બાકી છે તેની ખાતરી કર્યા પછી સભ્યોને વધારાનું વિતરણ કરવાનું નક્કી કરે છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

સહકારી મંડળીમાં, સભ્યોએ સેવાઓનો ઉપયોગ સભ્યો વચ્ચે વિવિધ હોવા છતાં તેમના તમામ સભ્યોને સમાન રીતે વહેંચવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

અન્ય એફપીઓમાં, નફાનો ભાગ સભ્યોમાં એફપીઓ સાથે કરેલા વ્યવસાય / વ્યવહારના પ્રમાણમાં વહેંચવામાં આવે છે.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

સિદ્ધાંત ૬: શિક્ષણ, તાલીમ અને માહિતી

એફપીઓમાં, મ્યુચ્યુઅલ સહાયતાના સિદ્ધાંતો ને પરસ્પરતા અંગે બીઓડીના સભ્યો, સભ્યો અને કર્મચારીઓને કોઈ પૂરતી તાલીમ આપવામાં આવી ન હતી. આને લીધે બોર્ડ દ્વારા જવાબદારી નહીં લેવી, કોઈ સભ્યનું સમર્થન ન કરવું વગેરે જેવા મુદ્દાઓ ઉભા થયા.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

સિદ્ધાંત ૭: નિર્માતા સંગઠનોમાં સહકાર

એફપીઓ તેમના સભ્યો પાસેથી ઉત્પાદનની ખરીદીની સેવા આપી રહી છે. ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર અને ફાઇનાન્સના અભાવને લીધે નજીકના વિસ્તારમાં અન્ય એક એફપીઓ પ્રાપ્તિ કરવામાં સક્ષમ નથી. તેમના સભ્યો પાસેથી ખરીદીની ખાતરી કર્યા પછી પણ એક એફપીઓ બીજા એફપીઓ પાસેથી પેદાશોની ખરીદીના સમર્થન માટે આગળ આવ્યા અને બીજા એફપીઓના સભ્યોને પણ લાભ મળ્યો.

જવાબ: અનુસર્યું / અનુસર્યું નથી

સમજૂતી: _____

કસરત: કૃપા કરીને ચર્ચા કરો અને આપણે ઉપર જણાવેલ સિદ્ધાંતો નું કેટલું પાલન કરીએ છીએ?

ખેડૂત નિર્માતા સંગઠનો (એફપીઓ) - મુખ્ય સુવિધાઓ

સત્ર ઉદ્દેશ

એફપીઓની મુખ્ય સુવિધાઓ વિશે
સંવેદના મેળવવા માટે

કન્ટેન્ટ આઇટમ

૧. એફપીઓની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ

એફપીઓની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ

જ્યારે પણ આપણે કોઈ વસ્તુને ઓળખીએ છીએ, ત્યારે આપણે કેટલીક શરતોનો ઉપયોગ કરીએ છીએ. ઉદાહરણ તરીકે, આપણે એક ગોળાકાર બીજ લઈએ, એને સોયાબીન કહીએ છીએ, ત્યારે આપણે તેને કેટલીક લાક્ષણિકતાઓ આપીએ છીએ. પરંતુ જો બીજ લાંબી થાય, તો અમે તેને વધુ સોયાબીન કહીશું નહીં, પછી આપણે ડાંગર વિશે જાણીએ છીએ. કેટલાક અનાજને ડાંગર તરીકે ઓળખવામા આવે છે, તેમાં કેટલીક લાક્ષણિકતાઓ હોવી જોઈએ, જેમ કે લાંબા બીજ. તેવીજ રીતે એફપીઓ ને ઓળખવા માટે પણ કેટલીક લાક્ષણિકતાઓ છે.

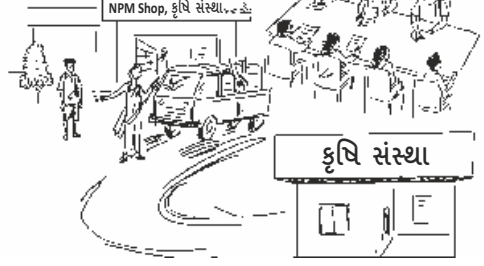
ડાંગર

ડાંગર

કૃષિ સંસ્થાની વિશિષ્ટતાઓ

દા.ત. જો કોઈ એફપીઓ તેમના સભ્યોને ઇનપુટ સપ્લાયની સેવામાં હોય, તો ઇનપુટ શોપ વાળા ખાનગી ઇનપુટ વેપારીથી તે કેવી રીતે અલગ હોઈ શકે? તમને શું લાગે છે તે લાક્ષણિકતાઓ છે જે એફપીઓમાં હોવી જોઈએ.

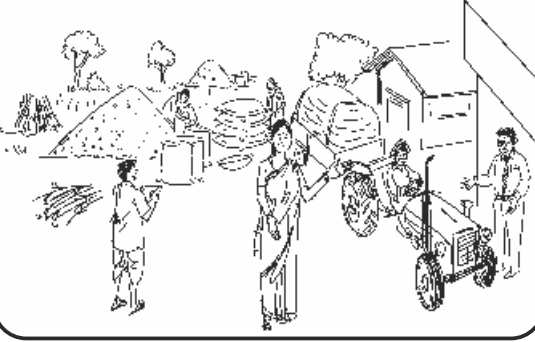
એફપીઓ

ઇનપુટ વેપારી

ઉપરોક્ત ચર્ચા અમને નીચે દર્શાવેલ મુજબ એફપીઓના મુખ્ય લક્ષણો તરફ લેશે.

૩ એફપીઓની આકૃતિ કી સુવિધાઓ

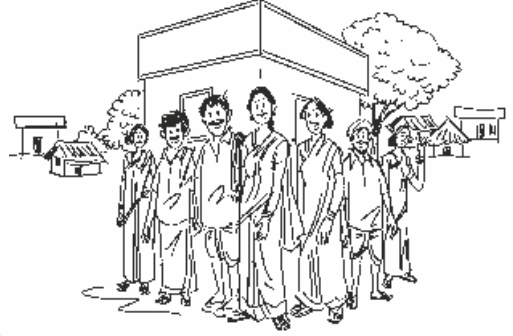
વ્યવસાયિક ઉપક્રમ

- પૂર્વ ઉત્પાદન, ઉત્પાદન અને ઉત્પાદન પછીની સેવાઓ પ્રદાન કરવી

- ખેડૂતોની માલિકીના સંગઠનો ખાનગી પ્રકૃતિના હોય છે

સ્વાયત્ત અને સ્વતંત્ર

- સ્ટાફ અને પદ્ધતિ સાથેની પંજીકૃત કાયદાકીય સંસ્થા

ઔપચારિક સંસ્થા

સભ્યોની માલિકીનું

- સભ્યોની માલિકીનું, તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતું તથા તેમના દ્વારા નિયંત્રિત
- સભ્યોને જરૂરી સેવાઓ પૂરી પાડવી

- સભ્યો મૂડીમાં યોગદાન આપે છે

સદસ્યો પાસેથી સમાન ખરીદી

- સભ્યો માંથી અને સભ્યો દ્વારા ચૂંટાયેલા બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સ દ્વારા સંચાલિત

સ્વરાજ

- એક સભ્ય, એક મત

લોકશાહી નિયંત્રણ

ઉપર સૂચવ્યા મુજબ, ખેડૂત ઉત્પાદક સંગઠન એફપીઓ નોંધાયેલ, ઔપચારિક પદ્ધતી પદ્ધતિ છે. તેમાં સંચાલન માટેનું બોર્ડ, સંચાલન માટેનો સ્ટાફ અને કામગીરી માટેની સિસ્ટમો છે. તે જમીનના તમામ કાયદાઓનું પાલન કરતી કાનૂની એન્ટિટી છે. તે ખેડૂત સભ્યોની માલિકીની ખાનગી વ્યવસાય એન્ટરપ્રાઇઝ છે. તેઓ ઇનપુટ સપ્લાય, બીજ ઉત્પાદન, સભ્યો માટે નાણાં, ઉત્પાદકતામાં વૃદ્ધિ માટે સેવાઓ, પ્રાપ્તિ, પ્રક્રિયા અને મૂલ્યમાં વૃદ્ધિ અને માર્કેટિંગ જેવી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરે છે.

નોંધણી - આવશ્યકતા અને મહત્વ

ઉદ્દેશ્ય

નોંધણીની આવશ્યકતા અને મહત્વ વિશે જાણવા માટે એફપીઓ માટે વિવિધ કાનૂની સ્વરૂપો જાણવા

કન્ટેન્ટ આઇટમ

૧. નોંધણીની જરૂરિયાત અને મહત્વ
૨. એફપીઓ માટે વિવિધ કાનૂની સ્વરૂપો

વિકાસ એનજીઓના પ્રતિનિધિ નીચે મુજબના સત્રથી ચાલુ રહ્યા. અગાઉના સત્રોમાં જોયું તેમ, એફપીઓએ તેમના સભ્યોની સેવા આપવા માટે વિવિધ વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ કરવાની જરૂર છે. આ માટે, તેઓએ વિવિધ એજન્સીઓ સાથે કરાર કરવા, નાણાં લેવાની અને અન્ય જરૂરી સંસાધનો વધારવાની પણ જરૂર છે. આને આગળ વધારવા માટે, એફપીઓ કાનૂની રીતે પંજીકૃત હોવી જરૂરી છે અને એટલેજ નોંધણીની જરૂર છે.

પછી તેમણે સહભાગીઓને પૂછ્યું, "નોંધણી વિશે તમારો મતલબ શું છે?" ચાલો, કહીએ કે, જો તમારું એફપીઓ પણ પેદાશોથી સંબંધિત મુદ્દાઓ સાથે કામ કરવા માટે રચાયેલ છે; તેમ અમે પણ વિભાગ સાથે અમારા એફપીઓની નોંધણી. અમે અમારા એફપીઓ ને સહકારી તરીકે નોંધીએ છીએ. આ નોંધણી વચ્ચે શું તફાવત છે?

થોડા જવાબો પ્રાપ્ત થયા પછી, એનજીઓનાં પ્રતિનિધિએ નીચે મુજબનો ઉલ્લેખ કર્યો.

વિભાગ સાથે નોંધણી કરવાનો અર્થ કે એફપીઓ વિભાગને જાણ કરે છે કે તેઓ અસ્તિત્વ ધરાવે છે અને વિભાગના કાર્યકારી ક્ષેત્રમાં કાર્ય કરે છે. જ્યારે સહકારી તરીકે નોંધાયેલા અર્થ કે એફપીઓની

"સંસ્થા તરીકે દરજ્જો" મેળવે છે. તેનો અર્થ એ કે જો કોઈ સંસ્થા નોંધણી કરાવે છે તો તેના અધિકારો હશે જે વ્યક્તિઓને લાગુ પડે છે. તે ખરીદી શકે છે. તે વેચી શકે છે. તે સંપત્તિની માલિકી ધરાવે છે. તે ધંધો કરી શકે છે.

ઉદાહરણ તરીકે, જો આપણા પરિવાર પાસે જમીન છે, તો આપણે શા માટે આપણી જમીનની નોંધણી કરીશું?

તમારો પ્રતિસાદ નીચેની જગ્યામાં લખો.

જવાબો પ્રાપ્ત કર્યા પછી, તેમણે નીચે પ્રમાણે મુદ્દાઓ એકીકૃત કર્યાં.

જમીનની નોંધણી કરીને, અમે કાનૂની અધિકારો મેળવીએ છીએ, જેમ કે અમારા નામ પર તે જમીન માટે તારણ અથવા ભાડે અથવા વેચાણના અધિકારો. અમે સંયુક્ત પાક કરી શકીએ છીએ, અમે અમારા નામે બેંક અથવા અન્ય નાણાકીય સંસ્થાઓની લોન મેળવી શકીએ છીએ. જો કોઈ પણ વ્યક્તિ અમારી જમીન પર અતિક્રમણ કરે છે તો અમે તેના પર કેસ દાખલ કરી શકીએ છીએ અને તે આપણે કોઈકની જમીનને અતિક્રમણ કરીએ છીએ, તો તે અમારા પર કેસ નોંધાવી શકે છે. બીજી મહત્વની બાબત એ કે આપણે આપણી જમીન આપણી આવનારી પેઢી ઓને એટલે કે આપણી પુત્રી / પુત્ર, આપણી પૌત્રી / પુત્ર વગેરેમાં સ્થાનાંતરિત કરી શકીએ.

તે જ રીતે, જો આપણે આપણી એફપીઓ નોંધણી કરીએ, તો અમારું એફપીઓ કાનૂની અધિકાર મેળવે છે. તેનો અર્થ એ છે કે તેના નામ વ્યક્તિ, એફપીઓ વગેરે

- ★ બાહ્ય સંસ્થાઓ / એજન્સીઓ સાથે કરાર કરી શકે છે,
- ★ સંપત્તિની માલિકી ધરાવે છે અને સંસ્થાના નામે સંપત્તિનું ખરીદી, વેચાણ અને મોટોગેજ જેવા વ્યવહારોમાં શામેલ હોઈ શકે છે.
- ★ તે કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા સંસ્થા પર કાનૂની કાર્યવાહી કરી શકે છે અથવા તે અન્ય લોકો દ્વારા દાવો માંડશે
- ★ સભ્યો જોડાવા અને પાછી ખેંચી શકે છે, તેના નામ પર એફપીઓ, ભવિષ્યની પેઢીઓને સેવાઓ પ્રદાન કરવાનું ચાલુ રાખશે

એફપીઓ માટેના કાયદાકીય ફોર્મ્સનો ઉપયોગ કરો

નીચેના એફપીઓ માટે યોગ્ય કાનૂની સ્વરૂપો છે.

૧. કંપનીઓ અધિનિયમ ૨૦૧૩ હેઠળ નિર્માતા કંપની, ભારત સરકારના કોર્પોરેટ બાબતોના મંત્રાલય
૨. મલ્ટી સ્ટેટ કોઓપરેટિવ સોસાયટી એક્ટ હેઠળ સહકારી, કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ મંત્રાલય, ભારત સરકાર
૩. સંબંધિત રાજ્યોના સહકારી અધિનિયમ હેઠળ. ઉદાહરણ તરીકે, પરસ્પર સહાયિત સહકારી મંડળીઓ (એમએસીએસ) એક્ટ ૧૯૯૫, આંધ્રપ્રદેશ.

નિર્માતા કંપનીઓને આર્ટિકલ્સ ઓફ એસોસિએશન દ્વારા માર્ગદર્શન આપવામાં આવે છે જે નિર્માતા કંપની દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવે છે અને કંપનીના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

કોઓપરેટિવ્સ બાયલાન્સ દ્વારા માર્ગદર્શિત કરવામાં આવે છે, જેમ કે સહકારી દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે અને સહકારી મંડળના રજિસ્ટ્રાર દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

એસોસિએશન / પેટાનિયમોના લેખ, એફપીઓના પદાર્થોની વિગત, તેમની પ્રવૃત્તિઓના વિવિધ પાસાઓ અને એફપીઓના કામકાજના માર્ગદર્શક દસ્તાવેજ તરીકે વિગતવાર વિગતો આપે છે.

આ સાથે, વિકાસની એનજીઓએ ચર્ચાને સમાપ્ત કરવા કહ્યું કે અમે આગામી પ્રોગ્રામમાં સહકારી સિદ્ધાંતો / મ્યુચ્યુઅલ સહાયતા સિદ્ધાંતો વિશે ચર્ચા કરીશું.

સાથે, એફપીઓ પ્રમોટર્સ માટેના ઓરિએન્ટેશન પ્રોગ્રામનો અંત, મોડ્યુલમાં, ખેતીમાં થતી અવરોધોને દૂર કરવા માટે સામૂહિક પગલાં લેવાની જરૂરિયાતનાં મૂળ તત્વો, સામૂહિક કાર્યવાહી માટેની ઔપચારિક લાક્ષણિકતાઓ, મૂલ્યો અને એફપીઓના સિદ્ધાંતો શામેલ છે.

ભલે રમૈયા અને સુદર્શન પહેલા ખેડૂત જૂથોથી વાકેફ હોય અને જોતા હોય, તેમ છતાં આ પ્રકાર અને અભિગમ તેમના માટે જુદા દેખાતા. તેઓ હવે ખૂબ ઉત્સાહિત છે, તેમના એફપીઓની વહેલી નોંધણીની શોધમાં છે અને સાથી ખેડૂતોને તેમના એફપીઓમાં સભ્ય તરીકે જોડાવા માટે એકત્રીત કરવાની કડક યોજના બનાવી છે. તેમ છતાં આખો રોડમેપ તેમને સ્પષ્ટ નથી, તેમ છતાં, રામૈયા અને સુદર્શન તેમના એફપીઓના રૂપમાં આશાની કિરણ જોશે અને પાછા તેમના ગામ તરફ જવા લાગ્યા.

નમૂના નોંધણી પ્રમાણપત્ર

GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF CORPORATE AFFAIRS
Central Registration Centre

Certificate of Incorporation

[Pursuant to sub-section (2) of section 7 of the Companies Act, 2013 (18 of 2013) and rule 18 of the Companies (Incorporation) Rules, 2014]

I hereby certify that SRI NALLAREDDY SWAMY FARMERS PRODUCER COMPANY LIMITED is incorporated on this Twenty fourth day of May Two thousand nineteen under the Companies Act, 2013 (18 of 2013) and that the company is limited by shares.

The Corporate Identity Number of the company is U01100AP2019PTC111980.

The Permanent Account Number (PAN) of the company is ABCCS1151N */@

The Tax Deduction and Collection Account Number (TAN) of the company is VPNS16430B */@

Given under my hand at Manesar this Twenty fourth day of May Two thousand nineteen .

Digital Signature Certificate
ALOK TANDON

Deputy Registrar Of Companies
For and on behalf of the Jurisdictional Registrar of Companies

Registrar of Companies

Central Registration Centre

Disclaimer: This certificate only evidences incorporation of the company on the basis of documents and declarations of the applicant(s). This certificate is neither a license nor permission to conduct business or solicit deposits or funds from public. Permission of sector regulator is necessary wherever required. Registration status and other details of the company can be verified on www.mca.gov.in

Mailing Address as per record available in Registrar of Companies office:

SRI NALLAREDDY SWAMY FARMERS PRODUCER COMPANY
LIMITED

3-105, Handri Khairawadi, Gonegandla, KURNOOL, Kurnool, Andhra
Pradesh, India, 518463

* as issued by the Income Tax Department

File No.DCOATP-NC0MACS(REG)/24/2019-JA(2)-DCO-ATP

GOVERNMENT OF ANDHRA PRADESH
DEPARTMENT OF COOPERATION
CERTIFICATE

*(Certificate of Registration under section 5 of the Andhra Pradesh
Mutually Aided Cooperative Societies Act, 1995)*

*Under the powers vested in terms of Go.Ms.No.118
Agriculture & Cooperation (Coop.IV) Department, Dated: 02-04-1996,
31 the Registrar of Mutually Aided Cooperative Societies/District
Cooperative Officer, Ananthapuramu do hereby register Peddavaduguru
Mahila Raithu Utpathidarula Paraspara Sahayaka Sahakara Sangham Ltd.,
Ravuludiki Village, Peddavaduguru Mandal, Ananthapuramu District with
Registration Number AMC/ATP/DCO/2019/4878 together with its bye-
laws.*

Given under my hand and seal on this 3rd day of May-2019.

P.Narayanaswamy,
**Registrar of Mutually Aided Cooperative Societies/
District Cooperative Officer,
Ananthapuramu.**

Signature valid

Digitally signed by NARAYANA
SWAMY PATHIPATI
Date: 2019.05.21 12:26:21 IST
Reason: Approved

જોડાણ ૧: વિગતવાર સહકારી સિદ્ધાંતો

સિદ્ધાંત ૧

સ્વૈચ્છિક અને ખુલ્લી સભ્યપદ

એફપીઓ ઓપરેશનલ ક્ષેત્રમાં, ફક્ત તે લોકો જ એફપીઓની સેવાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને સભ્ય જવાબદારીઓ સ્વીકારવા તૈયાર છે, તેઓને સભ્ય તરીકે પ્રવેશ આપવો જોઈએ. જો કે, તે પર્યાપ્ત નથી કે વ્યક્તિ સેવાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે "સક્ષમ" છે, સભ્ય તરીકે રહેવા માટે વ્યક્તિએ ખરેખર સેવાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

બાહ્ય વિકાસ એજન્સી દ્વારા એફપીઓ બનાવવાની સુવિધા આપવામાં આવે છે તેમ છતાં, ખેડૂતો બળપૂર્વક નહીં, ફક્ત સ્વૈચ્છિક સભ્યપદ લે છે.

સિદ્ધાંત ૨

લોકશાહી સભ્ય નિયંત્રણ

એફપીઓમાં, બધા સભ્યોને સમાન મતદાનનો અધિકાર છે. ફેડરેશન કક્ષાએ પણ લોકશાહી પદ્ધતિથી એફપીઓ ગોઠવવામાં આવે છે.

સભ્યો નિયામક મંડળની પસંદગી કરીને, નિર્ણય લેવામાં અને નીતિઓ અને દિશા નિર્ધારિત કરવા માટે સક્રિયપણે ભાગ લેતા હોય છે, લોકશાહી પદ્ધતિથી એફપીઓ ને નિયંત્રિત કરે છે. નિખાલસતા, પારદર્શિતા અને જવાબદારી લોકશાહી શાસનના ત્રણ મુખ્ય પાસા છે.

સિદ્ધાંત ૩

સભ્ય આર્થિક ભાગીદારી

સિદ્ધાંત કહે છે કે એફપીઓ ન્યાયી પદ્ધતિઓનું પાલન કરવું જોઈએ જેમ કે

★ જો એફપીઓ ને નફો મળે, તો દરેક પણ આનંદ અનુભવે છે અને તેમાં હિસ્સો મેળવે છે. નુકસાનની સ્થિતિમાં, એફપીઓ સભ્યો પરનો ભાર ઓછો કરવા માટે જોખમ ઘટાડવાનાં પગલા લઈ સભ્યના હિતનું રક્ષણ કરવું જોઈએ. તેથી, સિદ્ધાંત કહે છે કે, ઓછામાં ઓછું અમારા એફપીઓના સરપ્લસનો ભાગ સામાન્ય રીતે એફપીઓ ની સામાન્ય મિલકત હોય છે, અને તે સરપ્લસનો એક ભાગ અમારા એફપીઓના વ્યવસાયને સુરક્ષિત રાખવા માટે અનામત તરીકે મૂકી શકાય છે, જેનો ભાગ અવિભાજ્ય હશે

★ વધારા નો ભાગ બે રીતે ઉપયોગ કરી શકાય છે.

- ★ (૧) અમારા સભ્યો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવામાં આવતી સેવાઓને કારણે અમારું એફપીઓ નફો મેળવે છે. તેથી, તેમની શેરની મૂડી અને થાપણો પરના વ્યાજ ઉપરાંત, સભ્યો કે જે સભ્યપદના ધોરણોનું પાલન કરે છે અને એફપીઓની સેવાઓનો વધુ અસરકારક રીતે ઉપયોગ કરે છે, તેઓને એફપીઓ સાથેના વ્યવહારના પ્રમાણમાં લાભ મળી શકે છે. દા.ત., ડેરી એફપીઓ, સભ્ય વાર્ષિક ૩૦૦ લિટર દૂધ પૂરો પાડે છે અને અન્ય પછાત અને આગળ તકનીકી સેવાઓનો પણ ઉપયોગ કરે છે; જ્યારે અન્ય સભ્ય પણ વાર્ષિક ૩૦૦ લિ સપ્લાય કરે છે પરંતુ અન્ય સેવાઓનો ઉપયોગ કરતા નથી. શું તેમને એફપીઓનો સરખો લાભ મળવો જોઈએ? એફપીઓને તે સભ્યો તરફથી નફો મળે છે જેમણે વધુ સેવાઓનો લાભ લીધો છે. પ્રથમ સભ્યને બીજા સભ્ય કરતાં વધુ લાભ મળવો જોઈએ.
- ★ (૨) સભ્યપદ દ્વારા માન્ય અન્ય પ્રવૃત્તિઓ. શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, આરોગ્ય સેવાઓ વગેરેની સ્થાપનામાં ફાળો આપવાનું પણ શક્ય છે, જેનાથી તમામ સભ્યોને ફાયદો થવો જોઈએ કારણ કે તેઓએ સરપ્લસના નિર્માણમાં ફાળો આપ્યો છે, અથવા આવા યોગદાનથી "એક સભ્યને ખર્ચે પ્રાપ્ત થવાનું ટાળવું જોઈએ બીજાના".

સિદ્ધાંત ૪

સ્વાયત્તતા અને સ્વતંત્રતા

સહકારી મંડળને સ્વતંત્ર રીતે કાર્ય કરવાની સ્વતંત્રતા છે, તેઓ તેમના પોતાના કાર્યોને નિયંત્રિત કરે છે અને કામગીરીના પોતાના નિયમો નક્કી કરે છે. સરકાર, નાણાકીય સંસ્થાઓ, બજારના ખેલાડીઓ, તકનીકી સંસ્થાઓ વગેરે સાથેના કરારો કરવામાં આવે છે અને સહકારી મંડળની સ્વાયત્તા અને સ્વતંત્રતા સુનિશ્ચિત કરે છે તે રીતે કરવામાં આવે છે.

સિદ્ધાંત ૫

શિક્ષણ, તાલીમ અને માહિતી

સહકારી સંસ્થાઓએ તેમના સભ્યો, નિયામક મંડળ, કર્મચારીઓ અને અન્ય લોકો કે જેઓ તેમની સાથે કાર્યરત છે તેમના હેતુ અને પ્રવૃત્તિઓ વિશે જાગૃત રહેવાની ખાતરી કરવી જોઈએ. આને તાલીમબદ્ધ કરવા, પત્રિકાઓ, બ્રોશરો, પોસ્ટરો, વિડિઓઝ અને અન્ય સંદેશાવ્યવહાર ચેનલો દ્વારા માહિતી શેર કરીને શિક્ષણ જરૂરી છે. આ સિદ્ધાંત સહકારી લોકોના સહકાર અને તેના ફાયદા વિશે સામાન્ય લોકો, ખાસ કરીને યુવાનો અને અભિપ્રાય નેતાઓને શિક્ષિત કરે તેવી અપેક્ષા રાખે છે. સહકારીને બજારમાં યોગ્ય સ્થાન મળે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે, તેઓ વેપારના રૂપમાં જે ફાળો આપી રહ્યા છે તે નીતિ ઉત્પાદકો અને અન્ય લોકોએ સમજવું જોઈએ.

સિદ્ધાંત ૬

સહકારીમાં સહકાર

બિનઆરોગ્યપ્રદ બજારની સ્પર્ધા દ્વારા થોડા લોકો માટે વ્યક્તિગત સંપત્તિને બદલે ઘણા લોકો માટે સંપત્તિ બનાવવા સહકારી મંડળ અન્ય સહકારીને સહકાર આપી શકે છે. સભ્યો ફક્ત તેમના પોતાના સહકારીની ક્રિયાઓથી સહીં, પણ તેની સહકારી જોડાણ અને અન્ય સહકારી મંડળ સાથેના વેપારના પ્રભાવથી પણ ફાયદો કરે છે.

સાથે મળીને કામ કરીને સહકારી મંડળ જાગરૂકતા, ટકાઉપણું અને અસર વધારવા માટે જરૂરી કુશળતા, ધોરણ અને ટેકો મેળવે છે, ખાસ કરીને જ્યાં નિયત ખર્ચ અને સંસાધનો વહેંચી શકાય છે.

એકલા સહકારી તેમના સભ્યોની બધી જરૂરિયાતો પૂરી કરી શકશે નહીં. આવા કિસ્સાઓમાં સહકારી મંડળ બ્લોક, રાજ્ય, રાષ્ટ્રીય આંતરિક સ્તરે અન્ય એફપીઓ સાથે કામ કરી શકે છે. ઉદાહરણ તરીકે, વધારાનું રોકાણ ધરાવતા સહકારી અન્ય સહકારીને જે તે જરૂરી છે તેને ધિરાણ આપી શકે છે; એક સહકારી પૂરતું બીજ પેદા કરે છે અને અન્ય સહકારીને સપ્લાય કરી શકે છે જેના સભ્યો ડાંગરની બિયારણની જરૂરિયાત ધરાવતા હોય છે.

સિદ્ધાંત ૭

સમુદાય માટે ચિંતા

સહકારી મંડળીઓ દ્વારા તેમના સમુદાયોના હિતોને નુકસાન પહોંચાડે તેવી રીતે કાર્ય કરવાની અપેક્ષા નથી. આ સિદ્ધાંત સૂચવે છે કે ઇકોલોજીકલ સંતુલન, સામાજિક ન્યાય અને આર્થિક સુરક્ષા માટે કામ કરવાની સહકારીની જવાબદારી છે. ઉદાહરણ તરીકે, જો કોઈ સહકારી જંતુનાશક દવાઓની મોટા પ્રમાણમાં ખરીદી કરવામાં અને ખેડૂતોને અતિશય રીતે સપ્લાય કરવામાં વ્યસ્ત રહે છે, તો તે પર્યાવરણ પર નકારાત્મક વિચાર કરશે. તે સહકારી, મોટાભાગના સભ્યો માટે બોરવેલ માટે લોન પ્રદાન કરે છે, જ્યારે ભૂગર્ભજળ ઓછું હોય, પણ તે સભ્યોને વાત કરે છે. તેથી, સહકારી સંસ્થાઓ દ્વારા નીતિઓને મંજૂરી આપીને સિદ્ધાંત જાળવવો જોઈએ.

અંત રેખા

મહેરબાની કરીને યાદ કરો કે મોડ્યુલની શરૂઆતમાં, અમારી પાસે બેસલાઇન હતી જેમાં અમે "એફપીઓ-પરિચય અને તર્કસંગત" વિશેના કેટલાક મૂળ પ્રશ્નોના જવાબ આપ્યા હતા.

હવે, આપણે ઉપરોક્ત વિષયના મોડ્યુલના અંતમાં આવ્યા છીએ અને અહીં એન્ડ લાઇન આપવામાં આવી છે. આ અંતિમ વાક્યનો ઉદ્દેશ્ય અધ્યયન મોડ્યુલમાંથી પસાર થયા પછી વધારાની સમજણ અંગે સ્વયંનું મૂલ્યાંકન કરવાનો છે.

તેથી, શું આપણે મોડ્યુલ પરથી શીખવાના આધારે કેટલાક વધુ પ્રશ્નોના જવાબ આપીશું?

૧. એફપીઓનો મુખ્ય હેતુ શું છે?

.....

.....

.....

૨. એફપીઓના ફાયદા શું છે?

.....

.....

.....

૩. એફપીઓની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ શું છે?

.....

.....

.....

૪. એફપીઓ કેવી રીતે તેમની સ્વાયત્તા અને સ્વતંત્રતા જાળવી શકે છે?

.....

.....

.....

૫. એફપીઓમાં લોકશાહી નિયંત્રણનો ઉપયોગ કેવી રીતે કરવામાં આવે છે?

.....

.....

.....

મોડ્યુલમાંથી મુખ્ય ક્રિયાના મુદ્દાઓ

એફપીઓ: પરિચય અને તર્કસંગત

ચાલો હવે લખીએ કે આ મોડ્યુલ "એફપીઓ: પરિચય અને તર્કસંગત" માંથી અમારા એફપીઓ માટેના મુખ્ય ક્રિયા બિંદુઓ શું હોઈ શકે છે.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

નોંધો

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

નોંધો

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

નોંધો

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

નોંધો

A large rectangular area with a dotted line pattern, intended for writing notes.

ઔદ્યોગિક સાહસિકતા

ઉત્પાદન પહેલા,
ઉત્પાદન દરમ્યાન
અને ઉત્પાદન પછીની
સેવાઓ પ્રદાન કરવી

સ્વાયત અને સ્વતંત્ર

ખેડૂતોની પોતાની
કંપની જે સીમિત
હોય છે

પંજીકૃત સંસ્થા

નોંધાઈ થયેલ
કાયદાકીય
માળખું કર્મચારી
અને વ્યવસ્થા
ધરાવતી સંસ્થા

એફપીઓની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ

સભ્યની માલિકી

ઉપયોગ અને
નિયંત્રણ સભ્યો
દ્વારા થાય છે

સભ્યો પાસેથી મળતું શેરભંડોળ

સભ્યો શેરભંડોળમાં
ફાળો આપે છે

સ્વ-શાસન

સભ્યો દ્વારા ચુંટાયેલા
પ્રતિનિધિઓ બોર્ડ ઓફ
ડિરેક્ટર્સ તરીકે શાસન
ચલાવે છે

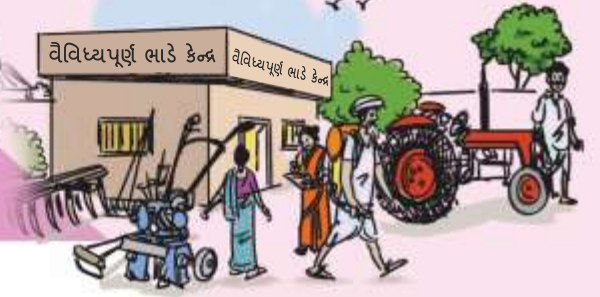

લોકશાહી પ્રક્રિયા

એક સભ્ય,
એક મત

એપીએમએએસ (APMAS) વિશે
 એપીએમએએસ (APMAS) એ બિન-
 નફાકારક રાષ્ટ્રીય સ્તરની સંસાધન સંસ્થા
 છે, જે મહિલા સ્વસહાય જૂથો (એસએચજી
 (SHGs)), એસએચજી (SHG) ફેડરેશન,
 કો-ઓપરેટિવ્સ, ફાર્મર પ્રોડ્યુસર્સ
 ઓર્ગનાઈઝેશન (એફપીઓ (FPOs))
 અને અન્ય સમુદાય આધારિત સંસ્થાઓ
 (સીબીઓ (CBOs)) જેવી લોકોના
 સશક્તિકરણ માટે કામગીરી કરે છે.

જાગૃતિ - એફપીઓ પરિચય અને તર્કસંગતતા

એપીએમએએસ (APMAS) દ્વારા પ્રોત્સાહન આપવામાં આવેલું એફપીઓ ઇન્ક્યુબેશન
 સેન્ટર એફપીઓ (FPOs) અને એફપીઓ (FPO) સાથે ભાગીદારીમાં આ સંસ્થાઓને
 વ્યવહારુ અને ટકાઉ સાહસોમાં વિકાસ સાધવા માટે ઇન્ક્યુબેશન અને પોષણ સહાય પૂરી
 પાડવા માટેનું એક માત્ર કેન્દ્ર છે. તે આ સંસ્થાઓને મજબૂત કરવા માટે દ્રષ્ટિકોણ,
 વૈધાનિક અનુપાલન, વ્યવસ્થાપન, શાસન અને ક્ષમતાના નિર્માણ અને સંસ્થાના
 વિકાસનેલગતી સેવાઓ પૂરી પાડે છે. તે એફપીઓ (FPOs)ની વ્યાપારી ક્ષમતા
 વિકસાવવા માટે બિઝનેસ પ્લાનિંગ, નાણાકીય જોડાણો, માર્કેટિંગ અને ટેકનિકલ સહાય
 જેવી વ્યાપારી વિકાસ માટેની સેવાઓ પણ પૂરી પાડે છે.

દ્વારા આધારભૂત

દ્વારા પ્રકાશિત

